

LIETUVOS RESPUBLIKOS URM PAREIŠKIMAS

Lapkričio 11 dieną Briuselyje priimtą Europos Sąjungos ir Rusijos pareiškimą dėl tranzito tarp Karaliaučiaus srities ir kitų Rusijos Federacijos dalių Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija vertina kaip reikšmingą dokumentą, siekiantį numatyti kelionių tarp Rusijos ir jos Karaliaučiaus srities bei išsiplėtusios ES klausimų sprendimo galimybes ir būdus. ES ir Rusijos pareiškimas yra dokumentas, dėl kurio įgyvendinimo galimybių ir sąlygų turės susitarti Lietuva, ES ir Rusija.

Užsienio reikalų ministerija šį dokumentą vertina kaip politinio kompromiso paiešką ir mano, kad yra pakankamai prielaidų tolesnėse derybose pasiekti Lietuvai naudingiausią rezultatą. Apibrėžus Rusijos piliečių kelionių sąlygas, reikia artimiausiu metu taipogi apibrėžti garantijas Lietuvai dėl prisijungimo prie Šengeno erdvės bei dėl papildomos ES finansinės paramos. Tuo pačiu būtina nustatyti Lietuvos piliečių kelionių į Rusiją ir jos Karaliaučiaus sritį sąlygas. Tolesni sprendimai priklausys nuo ES siūlomų garantijų pobūdžio ir nuo Rusijos bendradarbiavimo sprendžiant Lietuvai aktualius klausimus - sienos sutarčių, readmisijos sutarties, konsulatų plėtros, Lietuvos piliečių kelionių ir kitų abiem šalims aktualių klausimų.

Užsienio reikalų ministerijos nuomone, Briuselyje pasiekti susitarimai sudaro pagrindą efektyviai sienos kontrolei ir lanksčiai kelionių tvarkai. Sveikintina ES nuostata

sprendimus dėl tranzito įtraukti į Šengeno teisyną bei įsipareigojimas dėl papildomos finansinės paramos Lietuvai. Savo ruožtu, Rusija patvirtino savo ketinimus sudaryti readmisijos sutartį ir įsipareigojimus dėl konsulatų plėtros - tai irgi priskirtina prie teigiamų ES ir Rusijos susitikimo rezultatų.

URM pabrėžia, kad galimybių studija dėl bevizijų traukinių bus rengiama tik su Lietuva suderinus jos techninę užduotį, o studijos išvados turės atitikti Šengeno normas. Bet koks sprendimas šiuo klausimu gali būti priimtas tik Lietuvai tapus ES nare.

Užsienio reikalų ministerija pritaria ES ir Rusijos pareiškimo nuostatai, kad reikia tęsti optimalių sprendimų dėl Karaliaučiaus srities perspektyvų ES plėtros kontekste paieškas. Dabar palankus metas suaktyvinti bendradarbiavimą dėl transporto, energetikos, aplinkosaugos, sienos valdymo ir perėjimo punktų modernizavimo, kultūros ir švietimo projektų, kurie sudarytų prielaidas aktualių ekonominių ir socialinių klausimų sprendimui bei Karaliaučiaus srities dalyvavimui regioninės integracijos procese.

Sprendimus dėl tranzito kontrolės po 2003 m. sausio 1 d. ir palengvinto tranzito dokumento įgyvendinimo Lietuvos Vyriausybė priims atsižvelgdama į tai, kaip bus įgyvendinami ES ir Rusijos įsipareigojimai, bei į teisinius ir techninius sienų kontrolės reikalavimus būsimos Lietuvos narystės Šengeno erdvėje atžvilgiu.

SIŪLO LIETUVAI PASILIKTI VETO TEISĘ

Vilnius, lapkričio 14 d. (ELTA). Seimo opozicinės Konservatorių frakcijos seniūno Andriaus Kubiliaus nuomone, Lietuva kategoriškai turėtų pareikalauti, kad parengtuose ES teisės aktuose būtų numatyta Lietuvos individuali teisė sustabdyti supaprastinto tranzito dokumentų mechanizmo veikimą, jeigu jo praktinis įgyvendinimas būtų nesuderinamas su Šengeno reikalavimais.

Pasak jo, Lietuvos Vyriausybė turėtų pareikšti, kad praktinio supaprastinto tranzito dokumentų, o ypač palengvintų geležinkelio tranzito dokumentų, įgyvendinimo perspektyvos šiuo metu sukelia daug neaiškumų. "Tik po to, kai bus aiškūs visi mechanizmai, kai bus parengti visi projektai, Lietuva galės pasakyti, ar ji sutinka tai įgyvendinti, ar ne", sakė A. Kubilius, siūlydamas Lietuvai pasilikti veto teisę. Pasak jo, Lietuva turėtų pareikalauti ne tik politinių garantijų Stojimo sutarties papildomame protokole, kad ji bus priimta į Šengeno erdvę su pirmąja banga, bet ir konkretaus įsipareigojimo iš ES šalių, kad paaiškėjus, jog supaprastinto tranzito dokumentų schemos įgyvendinimas trukdo Lietuvą priimti į Šengeno erdvę, ES stabdys jos veikimą. A. Kubilius siūlo siekti, kad ES darytų įtaką Rusijai ratifikuoti sienos su Lietuva sutartį. "Be tokios galiojančios sutarties yra neįmanoma civilizuotai įgyvendinti tokią sudėtingą tranzito schemą", pažymėjo jis.

Lietuvių fondo 40 m. sukaktuvinėje šventėje lapkričio 9 dieną Lietuvių fondo salėje koncertuoja premijuotas Valstybinis Vilniaus kvartetas. Iš kairės: Audronė Vainiūnaitė, Artūras Šilalė, Girdutis Jakaitis ir Augustinas Vasiliauskas. Vyt. Jasinevičiaus nuotr.

KLIŪTYS, TRUKDŽIUSIOS RATIFIKUOTI RF IR LIETUVOS SIENOS SUTARTĮ, PAŠALINTOS

Maskva, lapkričio 14 d. (ITAR-TASS-ELTA). Politinės kliūtys, trukdžiusios pateikti Valstybės Dūmai ratifikuoti Rusijos ir Lietuvos valstybinės sienos sutartį, pašalintos lapkričio 11 d. Briuselyje įvykusiame Rusijos ir ES viršūnių susitikime. Klausimas tikriausiai bus apsvarstytas jau gruodžio-sausio mėnesiais. Tai pareiškė RF prezidento specialusis atstovas Karaliaučiaus klausimams Dmitrijus Rogozinas, praneša ITAR-TASS-ELTA.

Jis patikslino, kad pavyko pašalinti tokią problemą, kaip Karaliaučiaus srities gyvybinės veiklos užtikrinimas. Buvo patvirtinti geri, partneriški Rusijos santykiai su Lietuva. D. Rogozinas priminė, kad nuo 2003 m. sausio 1 d. jokių Rusijos piliečių tranzito geležinkeliu per Lietuvą į Karaliaučiaus sritį ir atgal pasikeitimų nebus. Rusiją, pažymėjo jis, patenkins bet kokia Lietuvos parama Briuselyje pasiektiems susitarimams. "Žinoma, mes turėsime laukti Lietuvos URM notos, kaip bus išsaugotas nekludomas tranzitas geležinkeliu į Karaliaučiaus sritį per Lietuvos teritoriją nuo sausio 1 d. iki liepos 1 d., o po to, nuo liepos 1 d., - pagal naują schemą, kurios pagrindą sudarys supaprastintas kelionės geležinkeliu dokumentas ir supaprastintas tranzito dokumentas", - sakė jis. D. Rogozino nuomone, "politika čia baigėsi, mes pereiname prie technikos, ir čia turi dirbti specialistai".

ARTĖJANT JAV PREZIDENTO VIZITUI LIETUVOJE

London, lapkričio 14 d. Artėjant JAV Prezidento vizitui į Vilnių, Didžiosios Britanijos transliuotoja BBC pusvalandį skyrė pasakojimui apie Lietuvą, jos istoriją, kovas už nepriklausomybę, akivaizdžią pažangą siekiant narystės NATO ir Europos Sąjungoje.

BBC korespondentas William Horsley kalbino šalies Prezidentą Valdą Adamkų, vyriausiąjį euroderbybininką Petrą Auštrevičių, Krašto apsaugos ministrą Liną Linkevičių, konservatorių vadovą Vytautą Landsbergį.

Laidoje "Europe Direct" prez. V. Adamkus istoriniu pavadinu artėjančią JAV prez. G.W. Busho vizitą, sakydamas, jog šiuo vizitu Lietuva pripažįstama lygiaverte tarptautinės bendrijos dalimi, laisva ir demokratine šalimi. "Tai taip pat rodo, jog mums suteikta galimybė dalyvauti saugios Europos kūrėjų klube, kur Lietuva priimama kaip narė, sugebanti

prisiimti atsakomybę ir pasidalyti ja su savo kaimynėmis Europoje". Paklaustas apie Rusijos ir Lietuvos santykius bei Maskvos pasipriešinimą jos narystei NATO, V. Adamkus pareiškė, jog Lietuvos žmonės dabar, XXI amžiuje, į ateitį žvelgia remdamiesi "kita filosofija", tačiau nepamiršdami ir "skaudžių pamokų". Jis pabrėžė, kad Rusija jau susitakė su tuo, jog permainingos Europoje yra neišvengiamos, ir Europa pati gali spręsti apie savo ateitį". "Rusija yra priėmusi strateginį ir psichologinį sprendimą pamiršti praeitį ir bendradarbiauti kuriant naują Europą", - sakė Lietuvos Prezidentas.

Min. L. Linkevičiaus teigimu, tapusi NATO nare Lietuva prisidės gerinant Rusijos santykius su NATO. "Mes niekada nebuvome priešai, o narystė Šiaurės sąjungoje sukurs puikias galimybes pradėti bendradarbiauti įvairiose srityse, įskaitant ir gynybos sektorių", - kalbėjo jis.

P. Auštrevičius savo interviu pabrėžė Lietuvos pasirengimą užtikrinti būsimų ES rytinių sienų apsaugą "nuo nepageidautinų reiškinių", tačiau sakė jas būsiant atviras ekonominei veiklai.

Pasak laidos vedėjo, Lietuvos derybos su ES vyko sunkiai, o žmonės, nusivylę šalies naftos pramonės privatizavimu ir dvigubai padidėsiu tabako gaminių kaina, pamažu keitė savo nuomonę apie narystę šiame bloke. Šalies siekis tapti NATO nare netrukus taps realybe, sakė vedėjas, tačiau narystė ES yra netgi svarbesnė, nes ji garantuotų Lietuvos gerovę ateityje. Šiandien daugelis šalies gyventojų įsitikinę, jog Lietuvos vieta - Europos valstybių šeimoje.

Rodydamas vaizdus iš Vilniaus, BBC korespondentas pabrėžė, kad gyvenimas Lietuvoje sparčiai gerėja, o jos sostinė tapo "investuotojų Baltijos regione Meka".

ELTA

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

■ V.VALANČIUS PASKIRTAS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO PIRMININKU

Kaip praneša *ELTA*, Prezidentas Valdas Adamkus dekretu atleido Virgilijų Valančių iš Apeliacinio teismo teisėjo pareigų ir kartu paskyrė Vyriausiojo administracinio teismo pirmininku. V.Valančius taip pat yra ir Lietuvos teisėjų sąjungos pirmininkas. Vyriausiojo administracinio teismo pirmininką ir teisėjus skiria Prezidentas, atsižvelgdamas į Teismų tarybos nuomonę.

Skyrimo procedūra užsitęsė nuo balandžio pabaigos, kai Prezidentas, motyvuodamas etikos pažeidimais, neatsižvelgė į senosios sudėties Teisėjų tarybos siūlymą paskirti į šias pareigas buvusią Konstitucinio Teismo teisėją Teodorą Staugaitienę.

■ MINISTRO K.R. DOBROVOLSKIO ATSAKYMAI

Seimo narė konservatorė Rasa Juknevičienė yra nepatenkinta sveikatos apsaugos ministro Konstantino Dobrovolskio atsakymais į jam interpeliacijoje pateiktus klausimus.

Pasak jos, šie atsakymai parodė, kokia silpna yra dabartinė Sveikatos apsaugos ministerija. “Tokio žemo intelektualinio lygio, nekompetencijos ir neraštingumo dar nėra buvę Sveikatos apsaugos ministerijoje, ir tai yra netgi didelė gėda visai medikų bendruomenei”, sakė R. Juknevičienė. Jos teigimu, ministro atsakymuose pateikti teiginiai prieštarauja vieni kitiems, juose yra daug netiesos. “Mes pateiksime labai aiškiai tai įrodančių faktų. Krito į akį ir tai, kad ministras visiškai nesigaudo parlamentinės demokratijos ir kontrolės principuose”, sakė parlamentarė.

Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) frakcija parengė memorandumą, kuriame išdėstė savo požiūrį į padėtį sveikatos apsaugos srityje. “Ministras K.R. Dobrovolskis sukėlė visišką sumaištį jau pradėtoje reformuoti sistemoje ir šiandien visiškai neaiškūs nei sveikatos apsaugos kontūrai, nei tikslai. Medikų bendruomenė yra supriešinta ir sutrikusi”, sakė R. Juknevičienė, komentuodama konservatorių parengtą memorandumą.

■ DIRBTINIO APVAISINIMO ĮSTATYMO PRIĖMIMAS

Parlamentarų grupė atmeta Seimo konservatorių frakcijos nario Jurgio Razmos Premjerui Algirdui Brazauskui adresuotus kaltinimus dėl tariamų viešųjų ir privačių interesų pažeidimo Vyriausybei svarstant Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projektą.

Penki socialdemokratai, Seimo Visuomenės plėtros, reprodukcinių sveikatos ir teisių parlamentinės grupės nariai, pareiškė, kad tokiais kaltinimais siekiama nukreipti visuomenės dėmesį nuo pagrindinės problemos, aktualios ne vienai Lietuvos šeimai. Seimo narių Birutės Vėsaitės, Onos Babonienės, Giedrės Purvaneckienės, Jono Korenkos ir Juozo Oleko nuomone, tokiu būdu norima kiek galima ilgiau vilkinti Dirbtinio apvaisinimo įstatymo priėmimą.

Pasak jų, Dirbtinio apvaisinimo įstatymo skubiai reikia ne Premjerui ar jo šeimos nariams, bet toms Lietuvos šeimoms, kurios tradiciniais būdais negali susilaukti palikuonių. Parlamentarų teigimu, įstatymas skirtas šios sferos skaidriam sureguliuavimui. Seimo nariai pažymi, kad žmogaus teisė į kokybišką sveikatos priežiūrą ir paslaugas yra ginama jau galiojančiuose Lietuvos Konstitucijos ir sveikatos priežiūros įstatymuose. “Todėl Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projekto ignoravimas ar atmetimas būtų neteisingas ir nesuprantamas ne tik žmogaus teisių, bet ir jau galiojančių įstatymų atžvilgiu”, - mano Seimo Visuomenės plėtros, reprodukcinių sveikatos ir teisių parlamentinės grupės nariai.

■ SIŪLOMA PAREIKŠTI NEPASITIKĖJIMĄ

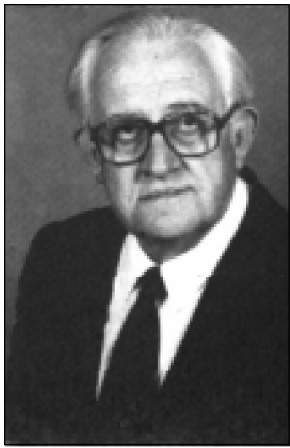
Lietuvos krikščionys demokratai siūlo Seimui pareikšti nepasitikėjimą Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininko pavaduotoju Viktoru Rinkevičiumi ir šios komisijos nariais Ryšardu Burda ir Stasiu Vansevičiumi. Krikdemų nuomone, jie padarė didelę žalą demokratijai ir kandidato į Respublikos Prezidentus Kazio Bobelio įvaizdžiui.

Spaudos konferencijoje Lietuvos krikščionių demokratų valdybos pirmininkas Petras Gražulis sakė, kad artimiausiu metu parlamentarų grupė kreipsis į Seimo Pirmininką Artūrą Paulauską, prašydami inicijuoti šiems trims VRK nariams nepasitikėjimo procedūrą. P. Gražulis *Eltai* sakė, kad šiuo metu kreipimasi į Seimo pirmininką A. Paulauską pasirašė 6 įvairioms frakcijoms atstovaujantys parlamentarai.

Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymas numato, kad VRK pirmininko, pirmininko pavaduotojo ir nario įgaliojimai nutrūksta ir tuo atveju, kai Seimas visų Seimo narių balsų dauguma pareiškia nepasitikėjimą jais.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Algirdas Pužauskas

Lapkričio 5 d. JAV-ėse vyko svarbūs demokratiniai balsavimai, kurie parodė jog dabartinis prezidentas George W. Bush yra įtakingas ne tik namie, bet sugeba pakreipti visuomenės opinią ir užsienio klausimuose. Balsavimuose dar sykį buvo pabrėžta, kad kampanijos reikalams skiriamos didžiųjų politinių partijų lėšos yra labai svarbios. Abi partijos pripažino, kad daugiau lėšų prieš rinkimus surinko ir

JAV prez. G. Bush po įvykusių rinkimų, kuriuose buvo daugiau išrinkta respublikonų į JAV Kongresą, savo 47 min. spaudos konferencijoje pareiškė, kad dabar jo svarbiausias uždavinys yra įsteigti naują Saugumo departamentą ir sumažinti gyventojams federalinius mokesčius.

AP

daugiau išleido respublikonų partija, tuo aiškinami ir respublikonų partijos laimėjimai. Svarbiausias laimėjimas įvyko Senate, kur daugumą prarado demokratų partija. Senato daugumos vadu vėl tapo Mississippės senatorius Trent Lott, kuris po balsavimo pareiškė, jog amerikiečiai paskelbė pasauliui, savo draugams ir priešams, kad Amerika yra vieninga. JAV Kongresas jau buvo prieš balsavimą respublikonų daugumos rankose. Dabar ši partija turi nedidelę daugumą ir Senate, pasakė sen. Trent Lott.

Prezidentas Bush daug laiko praleido važinėdamas po valstijas, kuriose jo nuomone

PREZIDENTAS BUSH LAIMĖJO

respublikonai turėjo silpnus kandidatus. Jo kalbos ir parama kandidatams padėjo. Nemažai respublikonų partijai padėjo prezidento kieta laikysena pasaulio teroristų klausimuose ir jo užsispyrimas pakeisti Irako režimą, išmesti Irako diktatorių Saddam Hussein.

Lėktuvo nelaimėje žuvus Minesotos senatoriui Paul Wellstone, demokratų kandidatui į Senatą buvo parinktas buvęs viceprezidentas ir ilgametis senatorius Walter Mondale. Jis tačiau jau sulaukė 74 metų amžiaus ir senatoriaus vietą nesunkiai laimėjo jaunas respublikonas Norm Coleman, kuris ir buvo išrinktas į Senatą. Jame po šių rinkimų bus 10 naujų veidų. Jų tarpe energinga Elizabeth Dole, kuri buvo išrinkta Šiaurinėje Karolinoje į pasitraukusio ilgamečio senatoriaus Jesse Helms vietą.

Illinois senatoriumi buvo

prarado penkis atstovus savo partiečius ir vieną nepartinį. Skaudžiausia demokratams buvo prarasti daugumą Senate. Demokratų partijai, sako apžvalgininkai, svarbiausia buvo laimėti gubernatoriaus vietą Floridoje, tačiau prezidento brolis Jeb Bush buvo perrinktas. Sakoma, kad už jį vieninškai balsavo kubiečiai, meksikiečiai ir Afro-amerikiečiai.

IZRAELIO KRIZĖ

Izraelyje prasidėjo tautinės vienybės koalicijos krizė, nes iš premjero Sharon kabineto pasitraukė darbo partijos penki ministrai, jų tarpe svarbus gynybos ministras, Darbo partijos vadas Ben-Eliezer. Kartu pasitraukė ir užsienio reikalų ministras Shimon Peres. Ginčai tarp dešiniųjų ir kairiųjų politikų Izraelyje kilo dėl biudžeto. Premjeras Sharon, Likudo partijos vadas, planavo toliau skirti valstybės išdo lėšas naujų žydų sodybų okupuotose Izraelio žemėse statybai. Tam prieštaravo darbiečiai.

Premjeras Sharon pakvietė nauju Izraelio gynybos ministru žinomą kietos linijos atstovą, buvusį kariuomenės štabo viršininką Shaul Mofaz. Jis pagarsėjo savo baudžiamais žygiais palestiniečių miestuose ir kaimuose. Premjeras Sharon pasiūlė užsienio reikalų ministro vietą savo partijos nariui, buvusiam premjerui Benjamin Netanyahu, kuris priėmė ministro vietą, tačiau pareikalavo, kad būtų organizuojami nauji parlamento rinkimai. Likud partija turi Izraelio 120 vietų parlamente vos 55 atstovus ir partijai teks sudarinėti naujas vyriausybes iš mažų religinių ir tautinių partijų, kurios gali dažnai pareikšti savo nepasitikėjimą vyriausybe, tas būtų labai nepatogu dabartinėse sąlygose. Netanyahu nurodė, kad Izraelis per praėjusius septynerius metus turėjo jau penkias vyriausybes ir premjeras.

Izraelio parlamente yra dar dešinesnė partija už Likud. Tai Yisrael Beitenu frakcija, kuri parlamente turi septynis atstovus. Grupuoatė nepripažįsta jokių Oslo susitarimų, jokių pažadų steigti nepriklausomą Palestinos valstybę. Grupės vadas Yuri Shtern pareiškė per Izraelio televiziją, kad jis sutiktų su savo grupe įsijungti į naują vyriausybę, jei vyriausybė mandagiai paaiškintų arabams, kad negali būti jokių kalbų apie palestiniečių nepriklausomybę.

(Nukelta į 3 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119-0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$40.00, first class - \$63. Single copy - 75 cents. Air mail overseas - \$115.00.

Prenumerata metams - \$40.00, pusei metų - \$25.00, pirma klase - \$63. Oro paštu į užsienį metams - \$115.00. Atskiro numerio kaina - 75 centų. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

LIETUVIŲ FONDUI - 40 METŲ

Dažnai genialios mintys gimsta mažame būrelyje arba vieno žmogaus mąstyme. Panašiai buvo ir su Lietuvių fondo steigimu. Idėjos pradininkas buvo buvęs Lietuvos generalinio štabo majoras Petras Ličkus, kuris 1951 m. lapkričio 27 d. *Drauge* išspausdino straipsnį “Ką tremtiniai turėtų daryti Amerikoje”. Jis siūlė sutelkti milijoną dolerių būsimajai nepriklausomai Lietuvai, o procentus skirti lietuviškai kultūrai užsienyje ir Lietuvos laisvės reikalams. Pasisakė dar keli asmenys, tačiau konkrečių žygių teko laukti beveik dešimtmetį, kol dr. Antanas Razma 1960 m. gruodžio 8 d. paskelbė *Drauge* diskusinį straipsnį “Milijono dolerių fondas lietuviškiems reikalams ir to fondo parlamentas”.

Parskaičiusi tą straipsnį, pedagogė Alicija Rūgytė tuoj parašė laišką dr. A. Razmai ir pasiūlė savo butą susirinkimams. Atvykęs dr. Razma išsikalbėjo su ja ir sutarė kviesti pirmąjį pasitarimą. Jame 1961 m. sausio 8 d. dalyvavo tik keturi asmenys - šeimininkė Alicija Rūgytė, dr. Antanas Razma, dr. Rimvydas Sidrys ir Jonas Pabedinskas. Visi pasisakė, kad milijoninio fondo steigimo reikalas yra būtinas, nes lietuviai jau spėjo praturtėti ir gali pradėti rūpintis ir nebe įsikūrimu, bet ir lietuviybės išlaikymu. Po to sekė kiti posėdžiai ir fondo organizavimas. Būta ir neigiamų pasisakymų. Pirmieji aukotojai fondui buvo lietuviai gydytojai.

Šiandien Lietuvių fondas turi didžiulį visuomenės pasitikėjimą, nes tvarkosi demokratiniais organizaciniais pagrindais ir vadovybėje visada yra nuostabus sutarimas vykdyti Lietuvių Chartos penktąjį paragrafą, kad kiekvieno lietuvio priedermė yra sudaryti sąlygas tautinei kultūrai puoselėti. Mes turėjome ne vieną organizaciją, turinčią savo fonde ne vieną milijoną dolerių. Deja, jos ne viena baigė savo veiklą liūdnai, perleidusios savo milijonus kitataučiams. Tačiau visus tuos fondus ir fondelius pralenkė Lietuvių fondas, kuris šiuo metu mini 40 metų garbingos veiklos sukaktį. Amerikos lietuvių istorijoje nebuvo ir nėra kito tokio fondo, kuris būtų sukaupęs per 15 milijonų dolerių lietuviškiems reikalams! Ne vienas žmogus tai atliko, tačiau dr. Antanas Razma buvo tas drąsus ryžto asmuo, kurio sumanumas jungti įvairių įsitikinimų žmones, idealizmas, vadovavimas ir taktas šiandien duoda tokius vaisius, kurių niekas nesitikėjo. Mūsų milijoninis fondas yra sukurtas idealistiniu pagrindu - Fondo taryba, valdyba ir įvairios komisijos dirba be jokio atlyginimo, tik įstaigos išlaikymas apmokamas.

Lietuvių fondas per savo 40 metų egzistavimą lietuvių kultūros reikalams jau yra paskyręs 10 milijonų dolerių! Jau treti metai LF taryba pelno skirstymui leidžia paskirstyti po milijoną dolerių lituanistinėm mokyklom (ir ne vien tik šiame krašte), mūsų įstaigų išlaikymui, spaudai, chorams, tautinių šokių ansambliams, rašytojams, menininkams, radijo valandėlėms, studentų stipendijoms ir Kultūros tarybos veiklai. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, buvo paskirtas milijonas dolerių kultūriniams reikalams. Tik šiemet Čiurlionio muziejus Kaune atsiėmė paskirtą sumą jo atnaujinimui, kurio konsultantu ir Fondo įgaliotiniu buvo inž. Eugenijus Bartkus. Visa tai sako, jog Fondo vadovybė labai sąžiningai ir atsargiai veda visus reikalus, kad mūsų sudėtos aukos nebūtų švaistomos be reikalo.

Kokia šiandien būtų skurdi mūsų kultūrinė veikla, jei Lietuvių fondas nebūtų iki šiol skyręs 11 milijonų dolerių lietuviybės išlaikymui.

S. Tūbėnas

LIETUVOS PREZIDENTAS NEGAUNA ATSAKymo, KAIP RUSAI KELIAUS PER LIETUVĄ

Vilnius, lapkričio 13 d. (ELTA). Prezidentas Valdas Adamkus dar negali pareikšti savo nuomonės apie lapkričio 11 d. Briuselyje pasiektą Europos Sąjungos ir Rusijos vadovų susitarimą dėl Karaliaučiaus tranzito problemų. Pasiurbėjęs su užsienio reikalų ministru Antanu Valioniu ir specialiuoju savo įgaliotiniu Karaliaučiaus tranzito klausimams, Seimo užsienio reikalų komiteto pirmininku Gediminiu Kirkilu, Lietuvos vadovas negavo atsakymų į visus jam iškilusius klausimus dėl būsimos tvarkos ir sąlygų, kurio mis Rusijos piliečiai keliaus per Lietuvą.

“Vis dėlto dar lieka daug neaiškumų, lieka daug neatsakytų klausimų, todėl Prezidentas šiandien kalbės su ES atstovais, galbūt tos konsultacijos vyks ir toliau”, - po susitikimo žurnalistams sakė Prezidento atstovė spaudai Violeta Gaižauskaitė. Pasak jos, tik tuomet, kai Prezidentas gaus atsakymus į jam iškilusius klau-

simus, jis galės pareikšti savo poziciją dėl ES ir Rusijos susitarimo. “Neatsakytų arba neaiškių klausimų V.Adamkui yra dar labai daug, į kuriuos konkretesnius atsakymus, tikėtina, gaus mūsų diplomatai”, - teigė jo atstovė.

A.Valionis ir G.Kirkilas žurnalistus patikino, kad Lietuva, kaip ir yra įsipareigojusi ES, nuo kitų metų sausio 1 dienos įves gerokai sustiprintą per Lietuvos teritoriją keliausiančių Rusijos piliečių kontrolę, nei yra dabar. Lietuvos pareigūnai turės teisę tikrinti važiuojančius ir neįsileisti nepageidaujamų arba nustatytos tvarkos neįvykdžiusių asmenų. Kokia tai bus tranzito tvarka, paaiškės konsultacijų su Rusija ir ES metu, po susitikimo teigė pareigūnai. “Visos pusės sutinka, kad konsultacijas reikia pradėti kuo greičiau, kadangi sausio 1-oji visai netoli”, - pridūrė A.Valionis.

ELTA primena, kad nuo kitų metų liepos 1 d., kaip prieš kelias dienas susitarė ES ir Ru-

sija, tranzitu per Lietuvos teritoriją vyksiantiems Rusijos piliečiams Lietuva turėtų išduoti palengvinto tranzito dokumentus. ES ir Rusijai pasiekus sutarimą dėl tranzito iš ir į Karaliaučiaus sritį, pagrindiniai Lietuvos principai išlieka. Visi nauji susitarimai dėl tranzito, pasak Lietuvos diplomatijos vadovo, turi būti įtraukti į Šengeno sutarties teisyną. Lietuva taip pat turėtų būti priimta į Šengoną su pirmąja naujų narių grupe, su naująja tranzito tvarka susijusias išlaidas turėtų padengti ES, priminė A.Valionis.

Mūsų šalis taip pat atsižvelgs, kaip savo namų darbus vykdys Rusija. Briuselyje įvykusiose derybose Rusija įsipareigojo pasirašyti readmisijos sutartį ir įvykdyti įsipareigojimus dėl konsulatų plėtros.

Lietuvos reikalavimus, pasak užsienio reikalų ministro, numatoma išdėstyti protokole, kuris turėtų būti prijungtas prie stojimo į ES sutarties, taigi Lietuva turėtų ne tik žodines, bet ir teises garantijas.

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Atkelta iš 2 p.

Keliais sakiniais

• **Irano** žvalgybos agentai suėmė vieną iš teroristų vado Osama bin Laden sūnų. Jis iš įvairių motinų turįs 23 vaikus, rašo *Financial Times*. Irano valdžia skelbia, kad su tuo sūnumi buvę palydovai, apie 250 žmonių, buvo perduoti šalims, iš kurių jie atvažiavę.

• **Šiaurinė Korėja**, paskelbusi, kad ji gamina branduolinę bombą, pasakė Japonijos premjerui, kad Šiaurinė Korėja siekia derybų su JAV diplomatais. Š. Korėjos aukštas pareigūnas pasakė, kad derybose galima susitarti, jei Amerika atsisakytų savo priešiškos laikysenos.

• **Užsienio** spauda pabrėžia, kad Amerikos prezidento pareiškimai Irako klausimu įgavo didesnę reikšmę, kai balsavimai Amerikoje sustiprino prezidento dominavimą Kongrese.

• **Meksikos** prezidentas Vicente Fox pareiškė, kad jis planuoja pradėti karą su gaujomis, kurios transportuoja narkotikus į JAV. Karas būtų daug lengvesnis, jei sumažėtų narkotikų paklausa.

• **Prancūzijos** teisėsaugos įstaiga pareikalavo, kad Tuniso valdžia suimtų ir perduotų Prancūzijai aštuonis teroristus, kurie susprogdino Tunise žydų sinagogą Djerba saloje. Sprogime žuvo 19 žmonių, jų tarpe 14 vokiečių turistų.

• **Belgijoje** įvyko Europos Sąjungos plėtros konferencija.

Neskelbiama, kad ten aštrūs ginčai kilo tarp Prancūzijos prezidento ir Britanijos premjero. Ginčai lietė sąjungos finansinę politiką sąjungos ūkio sistemoje. Nutarta reformuoti iki šiol buvusią sistemą. Naują sistemą formuoti pavesta buvusiam Prancūzijos prezidentui Valery Giscard d'Estaing.

• **Florencijos** miesto istorinių meno turtų prižiūrėtojai lapkričio 6 pradėjo saugoti meno paminklus, bijodami pavojingų protestų demonstracijų iš globalizacijos priešininkų pusės.

• **Amerikos valstybių** Organizacijos gen. sekretorius Cesar Gavuria bandė išplėsti dialogą tarp Venecuelos valdžios ir jos priešų.

• **Urugvajaus** vyriausybės koalicija iširo, kai Nacionalinė partija atsiėmė savo penkis ministrus iš vyriausybės. Priežastis - premjero Jorge Batile taupymo programa, kuri planuoja apsaugoti bankų žlugimą ir užsienio skolų mokėjimą.

• **Kanadoje** atskirų provincijų energijos ir gamtos saugos ministrai atmetė centrinės vyriausybės planą kovoti su atmosferos tarša.

• **Pietų Afrikos** teroristai susprogdino devynias bombas keliuose miestuose. Sugriauta budistų šventykla netoli Pretorijos miesto. Prezidentas Nbek pasakė, kad tai baltųjų rasistų darbas.

• **Afganistano** prezidentas

Hamid Karzai pasakė, kad jis planuoja siųsti vyriausybės delegaciją į JAV bazę Guantanamo derėtis dėl afganų kalinių išvadavimo iš tos bazės kalėjimo. Karzai subarė Afganistane veikiančias privačias kariuomenes, kurios turi galimybę gyventi laisvai ir skleisti islamo mokslą, tačiau to nedaro ir kovoja tarpusavyje vaidindamos “karo lordų” tragedijas.

• **Sukilėliai** užėmė Bangui, Centrinės Afrikos sostinės dalį, tačiau valdžios kariuomenė, padedama Libijos karo lėktuvų, sukilėlius išvaikė.

• **Rusijos** kariuomenė pradėjo sustiprintą ofensyvą Čėčėnijoje, keršydama už Maskvos teatro užgrobimą ir padarytus nuostolius. Rusijos gynybos ministras Sergej Ivanov pasakė, kad rusai seniai planavo nutraukti kovas Čėčėnijoje, bet čėčėnai toliau plečia savižudžių treniravimą ir mobilizavimą, o tie elgiasi kaip kokie “zombiai”, puldinėdami nekalčius žmones.

• **Tarptautinis** Olimpiadų Komitetas svarstydamas, kur Amerikoje bus organizuojamos 2012 metų Vasaros žaidynės, nusprendė jas surengti New Yorke. Antras kandidatas buvo San Francisco miestas.

• **Mongolijoje** nežiūrint šalto oro labai šiltai buvo sutiktas budistų vadas Dalai Lama, kas reiškia “Išminties vandenynas”. Tūkstančiai mongolų jį sutiko guldami į žemės dulkes.

Vieno pobūvio metu Roma Kuprienė, Amerikos lietuvių tarybos pirm. Saulius Kuprys, Tautinės sąjungos garbės narys inž. Eugenijus Bartkus ir Danguolė Bartkuvienė. R. Eidukevičiaus nuotr.

NATO PA DOKUMENTUOSE - PALANKUS LIETUVOS VERTINIMAS IR SIŪLYMAS KVIESTI 7 KANDIDATES

Vilnius, lapkričio 13 d. (ELTA). NATO viršūnių susitikimo Prahoje išvakarėse, lapkričio 15-19 dienomis, Stambule vyko 48-oji metinė NATO Parlamentinės Asamblėjos sesija. Pagrindinės šios sesijos pranešimų ir diskusijų temos - NATO transformacija plėtros kontekste, kova prieš terorizmą, masinio naikinimo ginklų platinimo kontrolė. Numatomoose priimti sesijos dokumentuose palankus Lietuvos pasiruošimo narystei NATO vertinimas ir siūlymas kvieisti į NATO septynias valstybes kandidates.

Asocijuotų narių teisėmis sesijoje dalyvavo ir Lietuvos Seimo delegacijos NATO PA nariai Gediminas Kirkilas, Algirdas Gričius ir Rasa Juknevičienė. Iš viso Stambule buvo laukiama per 300 parlamentarų iš 19 NATO valstybių, 17 asocijuotų narių, taip pat iš stebėtojų teises turinčių valstybių ir tarptautinių organizacijų. Sesijoje taip pat dalyvaus NATO generalinis sekretorius lordas George Robertson, Turkijos prezidentas Ahmet Necdet Sezer, išrinkto naujojo Turkijos parlamento pirmininkas. Sesijoje buvo svarstomi ir priimti raportai, pateikti ir svarstyti Asamblėjos pavasario sesijoje, vykusioje šių metų gegužės mėnesį Bulgarijos sostinėje Sofijoje.

Lietuvai aktualiausi raportai buvo svarstomi Gynbos ir saugumo bei Politikos komitetuose. Juose teigiamai vertinama mūsų šalies karinių pajėgų plėtra. Lietuvių kilmės JAV Atstovų rūmų nario John Shimkus parengtame raporte išskiriamas svarus Lietuvos indėlis kovoje su terorizmu.

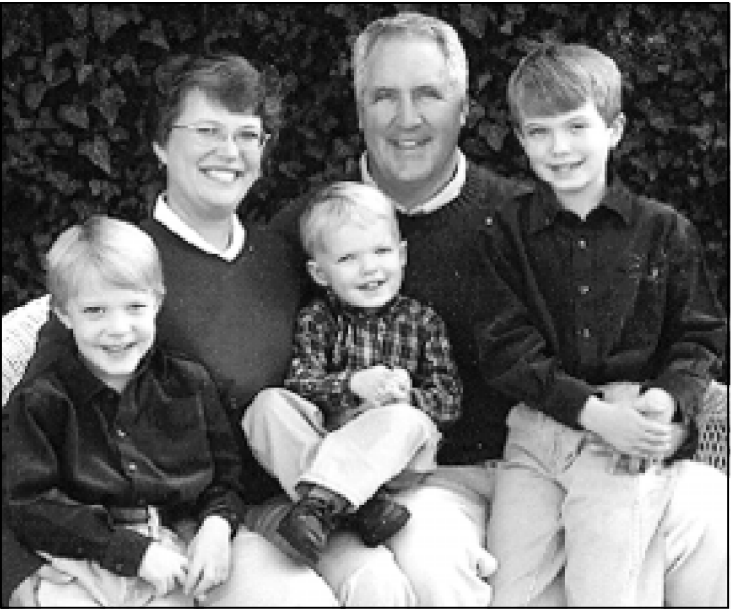
Politikos komiteto raporte “NATO plėtra ir partnerystė” pripažįstama, kad Lietuva atitinka narystės sąjungoje kriterijus, ir kartu rekomenduojama

didžiausią dėmesį atkreipti į korupcijos problemą. Raporte siūloma Prahos viršūnių susitikime į sąjungą pakviesti 7 kandidates - Bulgariją, Estiją, Latviją, Lietuvą, Rumuniją, Slovakiją ir Slovėniją.

NATO PA Civilinės saugumo dimensijos komitetas svarstė rezoliucijos projektą dėl Karaliaučiaus. Jame kviečiama ieškoti būdų, kurie palengvintų tranzitą per Lietuvos teritoriją Rusijos piliečiams, nepažeidžiant Lietuvos suvereniteto.

Sesijoje - karštos diskusijos dėl deklaracijos apie NATO transformaciją. Joje aptariama, kaip sąjunga turėtų atrodyti jau po plėtros. Dokumento projek-

te teigiama, kad pagrindiniais NATO prioritetais dabar turėtų tapti kova su terorizmu ir masinio naikinimo ginklų platinimu. Dėl to būtina peržiūrėti 1999 m. NATO Strateginę koncepciją bei vidinę sąjungos struktūrą. Deklaracijoje rekomenduojama valstybėms narėms gerokai padidinti savo karinių pajėgų dalį, kurią galima būtų panaudoti NATO vadovaujamos tarptautinėms misijoms. Kaip teigia NATO Parlamentinės Asamblėjos pirmininkas Rafael Estrella, šia deklaracija siekiama išreikšti bendrą parlamentarų poziciją dėl NATO ateities į Prahos viršūnių susitikimą besirenkantiems valstybių vadovams.

Perrinktas į JAV Atstovų rūmus John Shimkus su šeima.

PASVEIKINO J.SHIMKŲ

Vašingtonas, lapkričio 13 d. Lietuvos ambasadorius JAV Vygaudas Ušackas apsilankė JAV Kongrese, kur asmeniškai pasveikino lietuvių kilmės John Shimkų su perrinkimu į JAV Atstovų Rūmus.

Ambasadorius padėkojo J.Shimkui už aktyvią veiklą propaguojant Lietuvos siekius JAV Kongrese, ypatingai siekiant Kongreso pritarimo dėl Lietuvos narystės NATO.

Sėkmei lapkričio 5 d. įvykusiems rinkimams į JAV Kongresą pažymėti Lietuvos ambasadorius V. Ušackas Atstovų Rūmų nariui J. Shimkui įteikė lietuviško šompanizuoto vyno “Alita” butelį.

Rolando Kačinsko, LR ambasados inf.

RUSIJA IR EUROPOS SĄJUNGA SUSITARĖ DĖL KARALIAUČIAUS

Maskva, lapkričio 9 d. (ELTA). Rusija ir Europos Sąjunga pasiekė susitarimą dėl Karaliaučiaus problemos, praneša ELTA.

Interviu radijo stočiai “Echo Moskv” Karaliaučiaus sričiai atstovaujantis Rusijos Federacijos tarybos narys Nikolajus Tulajevas pareiškė: “Kiekvienas Rusijos pilietis gavo teisę į tranzitą geležinkeliu į Karaliaučių ir atgal. Šis mūsų tikslas derybų procese buvo pasiektas”.

Aukšto pareigūno teigimu, prieš dvi dienas Briuselyje baigėsi eilinis Rusijos ir Europos Komisijos derybų ratas, kuriame buvo “tikslinamas susitarimas, kurį Rusijos prezidentas ir Europos Sąjungos vadovybė turi pasirašyti lapkričio 11 dieną”.

“Dokumente konkrečiai suformuluotos pagrindinės nuostatos, už kurias Rusija ilgai ir ryžtingai kovojo. Taip, vizos bus įvestos (Rusijos pusė niekada tam neprieštaravo, tai suvereni valstybės teisė - įvesti vizą užsienio piliečiams, norintiems apsilankyti jos teritorijoje), mes kovojome už tai, kad nebūtų pažeidžiamos Rusijos piliečių konstitucinės ir bendros jų, kaip europiečių, teisės tranzitu keliauti per Lietuvos teritoriją iš Rusijos į Karaliaučių ir atgal”, - pabrėžė parlamentaras.

Nuo 2003 metų liepos 1 dienos Rusijos piliečiai vyks į Karaliaučių geležinkeliu pateikdami traukinio bilietą, Rusijos ar užsienio pasą. Lietuvos pasienyje Rusijos piliečiams pateikus reikalingus dokumentus, Lietuvos pusė turės pateikti jiems supaprastintą tranzito per Lietuvos teritoriją dokumentą. Kitai šaliai kertant Lietuvos teritoriją, šis dokumentas bus naudojamas patikrinimui atlikti, paaiškino N.Tulajevas.

Parlamentaras pabrėžė, jog Rusijos pusė įsipareigojo informuoti Lietuvą apie keleivių, kuriems buvo parduoti traukinio bilietai, sąrašus. “Tokiu būdu tikrasis supaprastintas tranzito dokumentas, skirtingai nuo to, kaip jis buvo vaizduojamas iš pradžių, nebus susijęs su Lietuvos pusės teise skirti ar neskirti tokių dokumentą vienam ar kitam Rusijos piliečiui”, - pabrėžė jis. Ši praktika bus įvesta tiktai nuo 2003 m. liepos 1 d., nes “šiai tranzito dokumento formai įtvirtinti ir parengti techninį jo išdavimo darbą, būtinas pereinamasis laikotarpis”, paaiškino N.Tulajevas, pridurdamas, jog iki liepos 1-osios galios šiuo metu taikoma tranzito tvarka.

Tuo tarpu teritorijos kirtimui automobiliu ar autobusu siūloma įvesti daugkartinį tranzito dokumentą beviziam važiavimui per Lietuvos teritoriją.

Rusija pateiks Lietuvai piliečių sąrašą, kuris bus nuolat tikslinamas ir atnaujinamas, o po to Rusijos piliečiams bus išduodamas ilgalaikis dokumentas, kurio galiojimo terminas šiuo metu svarstomas.

“Tai labai rimta nuolaida ir mūsų laimėjimas derybų procese - mes suteikiame galimybę profesionaliai su tranzitu susijusiems žmonėms išvengti vizų režimo, - pabrėžė N.Tulajevas. - Žinoma, mes negalime užtikrinti nelegalios emigracijos garantijos, ir Lietuva turi teisę į saugumą, į keleivių srautų per savo teritoriją kontrolę, todėl šiai Rusijos piliečių kategorijai bus taikomos tam tikros sąlygos”.

RUSIJOS IR LIETUVOS DERYBOS

Karinio tranzito klausimus Rusija spęs su Lietuva dvišaliu pagrindu. Tai žurnalistams pareiškė Rusijos prezidento specialusis atstovas Dmitrijus Rogozinas, grįžęs iš Briuselio, kur jis dalyvavo Rusijos ir ES aukščiausio lygio susitikime, praneša ITAR-TASS-ELTA.

Pasak jo, “šis klausimas viršūnių susitikime nebuvo svarstomas”. “Karinio tranzito klausimas, - paaiškino D.Rogozinas, - negali būti sprendžiamas su ES, kadangi tai - nekarinė organizacija. Jis bus dvišalių Maskvos ir Vilniaus derybų objektas”.

Prezidento specialusis atstovas pranešė, kad iki 2003 metų birželio 30 d. Rusijos Federacija “ketina sudaryti su Lietuva readmisijos sutartį, kuri bus taikoma visų šalių piliečiams”. “Taip pat sudarytas susitarimas, kurio pagrindu Lietuva gali nukelti vizų įvedimo Rusijos Federacijos piliečiams datą iš 2003 metų sausio 1 d. į liepos 1 d.”, - pažymėjo D.Rogozinas. “Po šio termino, - sakė jis, - rusų kelionės į Lietuvą bus organizuojamos vizų pagrindu ir reguliuojamos dvišalio susitarimo dėl pasienio bendradarbiavimo. Galimas dalykas, kad šiuo atveju mes sutiksime su supaprastintomis vizomis, bet tai - derybų tema”.

D.Rogozinas informavo, kad Rusija “atidarys konsulatą Kaune, o Lietuva išplės savo konsulatą Karaliaučiuje ir atidarys naują Tilžėje”.

ŽUDYNĖS NESIBAIGIA

Vokiečiai atgabendavo dažnai naujus suimtųjų būrius žudymui. Darbininkai degintojai tuomet turėdavo grįžti į savo bunkerį. Pusei valandos praėjus po smarkaus šaudymo, jie vėl grįždavo į darbą ir rasdavo naujus, dar šiltus lavonus. Kartą jie surado **kelias dešimtis lietuvių policininkų ir valdininkų, tarnavusių vokiečiams, lavonus**. Darbininkai gavo jų sveikus drabužius ir batus, Potaninas ir Dagimas ir dabar dar dėvi jų žaliais drabužiais.

Bet tai nebuvo pirmieji **Paneriuose sušaudyti lietuviai. Ištraukdami iš duobių lavonus, darbininkai surado daug lietuvių inteligentų, valdininkų ir darbininkų dokumentų**.

Taip pat buvo didelis ir nužudytųjų lenkų skaičius. Pasutiniu laiku buvo rasta kelios dešimtys geležinkeliečių lavonų.

Iš duobių buvo ištraukti šimtai nužudytųjų kunigų ir moterų vienuolių. Ant jų krūtinų gulėjo kryžiai, o ant kūnų - sutanos. Kiti buvo visai nuogi, tik su kryžiumi ir maldaknyge rankose.

Darbininkai lavonų degintojai negalėjo prašytis atleidžiami vien dėl to, kad jie yra arijų kilmės. **Vienas lietuvis iš deginimo komandos išdrįso kreiptis tuo reikalu į Vilniaus miesto komendantūrą. Kitą dieną jam buvo pasakyta, jei šis darbas jam nepatinka, tai jis bus nusiųstas dirbti kiton**

vieton. Jis tuojau buvo sušaudytas.

Pradžioje keli darbininkai pasiskundė viršininkui esą nesveiki.

“- Aš jus nusiųsiu į ligoninę, - atsakė jis užjaučiančiu balsu.

Kitą dieną jie buvo pašaukti į ligoninę. Penkioms minutėms praslinkus po jų išėjimo iš bunkerio, darbininkai išgirdo šūvius. Vėliau paaiškėjo, kad skūstis sveikata niekam negalima. Be to, ir pats šturmfirureris po šio įvykio sekė, kas silpnesnis, ar kas nepakankamai greit dirba ir tuojau nusiųsdavo į “ligoninę”.

Tada kiekvienas darbininkas degintojas stengėsi dirbti kuo geriausiai. Sergančių daugiau niekad nebesurado. Tačiau šturmfirureris laikas nuo laiko vis dėlto nusiųsdavo į “ligoninę” tuos, kurie, jo manymu, buvo ligoti ir silpni.

Panašią “meilę” viršininkai išreikšdavo ir inteligentijai. Antai, jie liepė sušaudyti inžinierių Gutkiną (iš Maskvos), Kostią (pavardė nežinoma, iš Leningrado) ir **lietuvi valdininką Veckų**. Todėl ir inžinierius Kaskovskis sakėsi esąs žemdirbys, o Pataninas slėpė, kad jis technikas.

GALVAS AUKŠTYN

Darbininkų degintojų tarpe buvo žinomas Vilniaus muzikas Adomas Zingeris. Nešio-

PANERIŲ ŽUDYNIŲ LIUDININKAI PASAKOJA II

damas “figūras”, pildamas smėlį, Zingeris vis dėlto buvo kupinas didžio tikėjimo, didelės vilties, kad, nepaisant nieko, išlaisvinimo diena ateis. Jis sukomponavo melodiją ir parašė prie jos čia paduodamąjį tekstą:

Aukštyn galvas! Su kastuvais rankose

Žygiuojame mes į laisvės rytą.

Aukštyn galvas! Aukščiau pilk smėlį visados.

Problema mūsų darbas šitas.

Pasaulis dega, siaučia audra rūsčiai,

Gyvenimas vertės netenka,

Bet tas, kas moka darbe laimę rasti,

Kieno nenusileidžia ranka -

Į lizdą gimtąjį sugrįžta.

Mus moko praeitis žmonijos,

Kad darbas - puikus kalavijas.

Kartą, išgirdęs tą dainą, šturmfirureris, paprašė duoti jam jos tekstą. Po poros savaičių jis atnešė vokiškąjį laikraštį, kuriame daina buvo atspausdinta, žinoma, be autoriaus pavardės. Honoraro jis atidavė Zingeriui popirosų pokelį.

Daina štumfiureriui patikdavo. Jis liepdavo darbininkams, susirinkusiems savo duobėj, dainuoti jam tą dainą, kuri skambėjo:

Panerių link daug kelių eina,

Bet nėr jokio kelio atgal.

Jis stovėdavo viršų ir su pasigėrėjimu kartodavo:

“Taip, taip, iš Panerių atgal jokio kelio nėra.”

MIRTIES KARALYSTĖJE

Duobė atidengta, smėlis nuo viršaus pašalintas. Prieš mūsų akis - didelė nužudytųjų žmonių masė. Vieni guli ant kitų, rankos, kojos, galvos - viskas susipynę. Jie suspausti, supresuoti, prilipę vienas prie kito, tik su dideliu vargu gali juos vienas nuo kito atskirti. Vieni guli ant pilvo, kiti ant šono, ant nugaros, yra susirietusių, stovinčių, sulaužytų. Rankos dažniausiai surištos už nugaros. Kai kurių veidai uždengti. Dažnai pasitaiko apsikabinę vyrai ir moterys, motinos ir vaikai. Kumščiai suspausti.

Daug nuogų, ypač moterų. Rūbų spalva nublukusi, pilka. Tik odos dirbinių - batų, portfelio ir kt. spalva yra ryški. Kūnai išmarginti spalvotomis dėmėmis - žaliomis, raudonomis, mėlynomis ir geltonomis.

Kai kurie kūnai yra visiškai ploni, kaip kartonas. Dalis dar

nesupuvo ir pažinti dar galima. Tai daugiausiai gulintieji viršuje. Apatinių sluoksnių lavonų nebepažinsi.

Lavonai ištraukiant subyra ir dažnai tenka surinkti įvairių lavonų dalis ir sudaryti iš jų vieną žmogų. Mat, skaičius turi atitikti. Ištuštinus duobę, Vaisas teiraujasi, kiek būta “figūrų”. Jis pasižiūri į savo blokotą ir patenkintas sako:

“-Teisingai.”

Daugelyje duobių surado-

Paneriai.

me nuogas moteris ir vaikus. Smėlyje gulėjo įrodomieji daiktai, kad moterys buvo išprievartautos.

Vaikų galvos suskaldytos, be kulkų žymių. Tai patvirtina daugelio liudytojų pasakojimus, kad budeliai vaikus mesdavo gyvus į duobę arba pirma griebdavo juos už kojųčių ir suduodavo galvomis į medį, o paskui mesdavo galvomis duobėn.

Kai kuriuose 1941-1942 m.m. duobėse aptiko karo belaisvių lavonų sluoksnį. Jų batai buvo dar visai geri. Kartu radome ir karininkų diržų.

Atskiroje duobėje suskaitėme **daugiau kaip 500 kunigų ir moterų vienuolių lavonų**. Iš dokumentų matėsi, kad jų dalis buvo mokytojai, Vilniaus kunigų seminarijos dėstytojai. Buvo ten sušaudyta ir stačiatikių dvasininkų. **Kai kas iš mūsų nukabino nuo lavonų kryžius, medalionus ir paslėpė smėlyje.**

-Atskiroje duobėje, - pasakojo Potaninas, **- radome vien lietuvių, iš dalies kariškoj uniformoj su šalmais, lavonus. Paguldę juos ant neštuvų, šalmus uždėjom ant kūnų ir, lyg demonstruojant, praėjom pro sargybinius. Tai buvo 1944 m. vasario mėn. gale. Čia sušaudyta 38 lietuvių policininkai.**

Dalis darbininkų degintojų atpažino duobėse savo šeimos narius. Goldenbergas atpažino savo žmonos Pesės, 7-rių metų dukrelės Rozos ir 11-čio sū-

naus Simono lavonus. Nešdamas juos į laužą sudeginti jis baisiai raudėjo.

Sužinojęs apie jo ašarų priežastį, karininkas supyko:

“- Ko taip verki? Jei būtum fronte ir girdėtum, kaip ima groti ir staugti patrankos, o ypač “katiušos”, tai kažin ar jau taip beraudotum.”

Litografas Doginas atpažino savo žmonos ir dviejų vaikų lavonus, o taip pat savo artimųjų ir pažįstamų lavonus.

Visa tai eidavo į laužą ir vėliau iš trijų su puse tūkstančių “figūrų” likdavo tik tamsiai pilkos spalvos pelenai, kuriuos sumaišydavo su smėliu, kad

BRAZAUSKUI VISAS AIŠKU

Prezidentas Valdas Adamkus kol kas nesiima vertinti Briuselyje pasiekto Europos Sąjungos ir Rusijos susitarimo dėl Karaliaučiaus tranzito tvarkos, nes pasigedo joje aiškumo. “Dar lieka daug neaiškumų, lieka daug neatsakytų klausimų”, - sakė Prezidento atstovė spaudai Violeta Gaižauskaitė po įvykusio V.Adamkaus susitikimo su užsienio reikalų ministru Antanu Valioniu ir Prezidento atstovu susisiekimu su Karaliaučiaus sritimi klausimams Gediminu Kirkilu. Anot atstovės spaudai, Prezidentas apie susitarimą telefonu dar kalbės su ES atstovais. “Tik tuomet, kai bus rasti atsakymai į kai kuriuos klausimus, bus galima pareikšti vieną ar kitą poziciją”, - sakė V.Gaižauskaitė.

“Aš vertinu teigiamai, nes principiniai klausimai yra išspręsti, ir ta tvarka, kuri buvo aptarta Briuselyje, nebuvo naujiena Lietuvai”, - apie susitarimą dėl Karaliaučiaus tranzito per Lietuvą tvarkos sakė Ministras Pirmininkas Algirdas Brazauskas.

IBM DOVANOJO 30 KOMPIUTERIŲ MOKYTOJAMS

Informacinių technologijų bendrovė “IBM Lietuva” Švietimo ir mokslo ministerijoje dovanojo 30 nešiojamųjų kompiuterių “ThinkPad” šalies mokytojams. Kartu su kompiuteriais jiems įteikti ir kompaktiniai diskai su atvirojo kodo programų rinkiniais. Nešiojamuosius kompiuterius IBM pedagogams dovanoja jau antrą kartą.

Šiomet nešiojamuosius IBM kompiuterius laimėjo mokytojai iš Kaišiadorių, Kretingos, Utenos, Prienų, Lazdijų, Alytaus ir Trakų rajonų, Šakių, Pasvalio bei kitų šalies miestų.

Pasak Švietimo informacinių technologijų centro direktoriaus Vaino Brazdeikio, šiomet buvo gautos 146 mokytojų paraiškos iš visos Lietuvos. “Visiems mokytojams buvo pateikta anketa, kurią jie turėjo užpildyti. Būtent pagal šios anketo duomenis speciali komisija atrinko 30 mokytojų, kurie šiandien jau gali džiaugtis moderniais IBM nešiojamaisiais kompiuteriais”, - sakė V.Brazdeikis.

Lietuvių fondo 40 m. sukaktuvinėje šventėje visus sveikina valdybos pirm. Povilas Kilius. Vyt. Jasinevičiaus nuotr.

KAS TA ČEČENIJA?

Aleksas Vitkus

Spalio mėnesio įvykiai Maskvoje bei Čečėnijoje ir vėl pasaulio dėmesį atkreipė į terorizmą, kurį vieni vadina kova už laisvę, o kiti - tarptautiniu terorizmu ar paprastu banditizmu. Kaip iš tikrųjų bebūtų, yra įvairių nuomonių. Man atrodo, kad gal pirmiau reikėtų susipažinti su čečėnais ir jų tariamai *de facto* autonomine respublika - Čečėnija.

Nedidelis tai kraštas, gal maždaug mūsų Žemaitijos dydžio, yra šiaurės Kaukazo kalnyno priekalniuose tarp Š. Osetijos ir Dagestano. Pietuose jis rubežiuojasi su Gruzija. Nuo senų laikų ten gyveno maža čečėnų tautelė, kartu su giminiginiais ingušais. Maždaug tuo laiku, kai rusai užėmė Lietuvos-Lenkijos valstybę, jie pradėjo brautis ir į čečėnų žemes. Savo valstybės, kaip tokios, čečėnai niekad neturėjo, bet vis tiek jie ilgai ir kietai priešinosi ir carų ir bolševikų valdžioms. Pagal sovietinę enciklopediją, ingušai 1810 m. savanoriškai (!) tapo Rusijos valdiniais, tuo tarpu čečėnai priešinosi carui iki 1859 m., Krymo karo pabaigos.

1942 metų vasarą vokiečių kariuomenė trumpam užėmė beveik visą šį kraštą, už ką jo gyventojai brangiai užmokėjo sovietams grįžus. Stalinas panaikino autonominę respubliką ir už tariamą čečėnų bendradarbiavimą su vokiečiais beveik visi gyventojai buvo žiauriai ištremti į Azijos gilumas. Tą pačią tragediją Lietuviškoji tarybinė enciklopedija apibūdina taip: "pažeidus socialinį teisėtumą, 1943-44 metais če-

čėnai buvo iškeldinti į įvairius Vid. Azijos ir Kazachijos rajonus, o autonominė respublika panaikinta, ir tik 1957 m. vėl atstatyta. Ar ne gražu, kad atstatyta? Kiek tūkstančių lietuvių irgi "pažeidė" socialinį teisėtumą, ir atsirado tolimame Sibire?

Griūvant Sovietų sąjungai, prasidėjo tautinis judėjimas ir Kaukazo srities rajonuose. 1991 metais čečėnai pasiskelbė nepriklausomi. Pirmieji buvusių sovietų, dabar tik rusų, bandymai užgniaužti čečėnų nepriklausomybę nepavyko. Pagaliau prezidentas Boris Yeltsin 1996 metais atitraukė rusų kariuomenę ir suteikė Čečėnijai šokią tokią nepriklausomybę, bet be jokios pagalbos atstatyti krašto ekonomiką. Kraštas, varginamas mafijų, nusikaltimų, negalėjo susitvarkyti. Įsigalėjo Islamo tipo terorizmas, kuris grasino persimesti ir į kaimynines valstybes.

Taip įvykiams besivystant, 1999 m. spalį Putin pradėjo karą prieš Islamo teroristus, kai čečėnų teroristai buvo apkaltinti įvairiais teroro aktais pietinėje Rusijoje. Po trijų metų karas pasiekė ir pačią Rusijos sostinę - Maskvą. Spalio 23 grupė čečėnų, teroristų ar laisvės kovotojų, užėmė vieną populiarių Maskvos teatrą, nerealistiškai reikalaudami, kad per septynias dienas rusų kariuomenė pasitrauktų iš Čečėnijos. Putin tuojau pat tokį reikalavimą paskelbė esant provokacija ir tarptautinio terorizmo aktu.

Čečėnai neprisipažįsta esą Islamo teroristai, nors jų vado

pareiškimai sukelia ir abejonių. Nors matosi, kad kai kurie čečėnų vadai vis daugiau linksta į Islamo ekstremizmą, Vakarų valstybės vis dar nesutinka su Putin pareiškimu, kad čečėnų kovotojai yra iš tikrųjų Al Qaeda nariai. Pats čečėnų prezidento Aslan Maskhadov spaudos atstovas tvirtino, kad jo vyriausybė neturėjo nieko bendro su to teatro užėmimu.

Pats Maskhadov neturi daug galios, įvairūs Čečėnijos vadukai tarp savęs ginčijasi, net visas kraštas dabar pavadintas Islamiška Ičerijos valstybe. Kartais atrodo, kad Shamil Basayev, vienas iš Islamo ekstremistų, gali nurungti prezidentą Maskhadov. Čia ir yra Putin problema - su kuriuo iš čečėnų vadų reikėtų derėtis.

Maskvos teatro lankytojų pagrobimas pasibaigė, kai spalio 26 d. rusų daliniai, pirmiau panaudoję dar ne visai išaiškintas medicininės anestiziologines dujas, puolė teatrą ir išlaisvino įkaitus. Žuvo apie 50 čečėnų, vyrų ir moterų, o iš apie 800 buvusių įkaitų, net 118 mirė nuo rusų panaudotų dujų. Keli likę gyvi teroristai dar buvo paieškomi Maskvos policijos.

Kai įkaitų krizė baigėsi, Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus telegramoje Rusijos prezidentui Vladimir Putin pareiškė užuojautą žuvusių įkaitų artimiesiems. Tuo tarpu nuvers to Čečėnijos prezidento pasiuntinys pasmerkė Putin įvykdytą įkaitų išlaisvinimo operaciją. Ar tikrai reikėjo virš šimto žmonių gyvybių, įkaitų ir užpuolikų, kad laikinai išspręstą krizę? Tų aukų tikrai nebūtų reikėję, jei Čečėnija šiandien būtų laisva ir nepriklausoma nuo rusų valstybės.

Spalio mėnesio įkaitų drama Maskvoje sukėlė įdomią reakciją Lietuvos ir Rusijos politikų tarpe. Lietuvoje nuomonės skyrėsi, o Rusijoje - jei priekaištauta, tai tik dėl daug žuvusiųjų. Nors oficialiai Lietuva nepripažįsta Čečėnijos nepriklausomybės, jau lapkričio 5 Rusijos ambasadorius Jurij Zubakov pareikalavo uždaryti Čečėnijos informacijos ir kultūros centrą Vilniuje.

Man asmeniškai prisimena 1994 metai, kai turėjau darbo reikalais skristi į Taiwaną ir reikėjo vizos. Kaip aš nustečiau, kai telefonų knygoje neradau Taiwanio ambasados numerio. Pasirodė, kad Amerika nedrįso Taiwanui leisti Amerikoje turėti oficialų ambasadorių, ir keileiviai į ten turėjo pasitenkinti įstaigėle, paslaptinai vadinama "Šiaurės Amerikos koordinacijos biuras". Jei didžiulė "super-power" valstybė tuomet bijojo užpykdyti Kiniją, tai ar galime prikaišioti nedidelei Lietuvai, kad šią dieną bijome Rusiją užrūstinti?

Antanas Mažeika, Los Angeles Lietuvių Tautinės sąjungos žymus veikėjas, kartu su tos Sąjungos pirmininku Petru Buchu po pasitarimų Čikagoje. Z. Degučio nuotr.

ROMOJE - LIETUVOS GINTARO ISTORIJA

Lapkričio 15 d. Romos centre, prestižiniame "Vittoriano" komplekse, atidaryta paroda "Gintaras: istorija ir dizainas", kurią surengė vilniečių Virginijos ir Kazimiero Mizgirių gintaro muziejus-galerija. Svečius sveikino Lietuvos ambasadorius Italijoje Edminas Bagdonas, Lietuvos kultūros viceministrė Ina Marčiulionytė, Italijos kultūros fondo "Roma Europa" prez. senatorius Giovanni Pieraccini. Parodos iniciatoriai - Lietuvos ambasada Romoje ir fondas "Roma Europa", rėmėjai - Lietuvos užsienio reikalų ir kultūros ministerijos bei Lietuvos nacionalinė vežėjų automobiliais asociacija "Linava".

Eltos inf.

2003 m. KELIONĖS Į DAINŲ / ŠOKIŲ ŠVENTĘ VILNIUJE

Finnair ir kitomis oro linijomis

	Išvyksta birželio mėn.	Sugrįžta liepos mėn.
Boston	29 d.	14 d.
Chicago	29	13
Cleveland	27	11
Detroit	27	11
Los Angeles	28	11
Newark	28	13
New York	29	14
Philadelphia	26	11
San Francisco	28	13
Tampa	29	12
Toronto	29	14
Washington	29	13

Galima užsisakyti vietas ir kitomis dienomis.

Skambinkite

VYTIS TOURS

**40-24 235th St.
Douglaston, NY 11363
Tel. 718-423-6161
800-778-9847
Fax 718-423-3979**

**E-mail vytours@earthlink.net
Web site www.vytistours.com**

Atstovybė Čikagoje: Rita Penčyliienė E-mail pencylar@aol.com
Bronė Barakauskienė E-mail broneb@aol.com

CLEVELAND, OH

LIETUVOS RINKIMAI

Dievo Motinos parapijos kavinėje lapkričio 3 d. įvyko Clevelando lietuvių Adamkui perrinkti komiteto narių pranešimas.

Algis Rukšėnas pateikė LR Garbės konsulės Ingridos Bublėnės žinias, kad Clevelando ir apylinkės lietuviai galės balsuoti šių metų gruodžio mėn. Lietuvos rinkimuose tiesioginiai Clevelande konsulato patalpose parodant savo Lietuvos pasą. Kviečia balsuoti savo sąžinė, bet atsiminti, kad šiame Lietuvai kritiškam laikotarpyje Valdas Adamkus yra langas į Vakarus.

Vladas Plečkaitis paaiškino, kad nors Lietuvos prezidentas, pagal Lietuvos Konstituciją neturi tokios galios kaip Amerikos prezidentas,

Valdas Adamkus, kuris nesusirišęs su jokia politine partija, laiko Lietuvos interesus pagrindiniu tikslu ir vis kviečia politikus ta linkme dirbti, piliečius dalyvauti politiniam procese ir visuomeninėje veikloje ir ginti savo teises.

Dr. V. Stankus prašė atsiminti NATO narystės būtinumą Lietuvai ir kad Valdo Adamkaus išrinkimas labai svarbus šioje eigoje.

Po pranešimo susirinkę lietuviai suaukojo 1,020 dol. Adamkaus rinkimo išlaidoms sumažinti (vėliau paaukota dar 100 dol.). Komiteto nariai dėkoja aukotojams, taip pat tiems, kurie tiesioginiai jau persiuntę čekius į Čikagą "Adamkus Fund" arba galvoja aukoti ateityje.

Dr. V. Stankus

Šv. Kazimiero Lituanistinės mokyklos (Cleveland, Oh.) užbaigimo šventės, kuri įvyko 2002 m. gegužės 18 d. Dievo Motinos parapijos salėje, momentas.

DŽIAUGSMO ŠVENTĖ

Ketvirtadienį, lapkričio 21 d., 6:30 v.v., Clevelando tautybių organizacijų atstovai rinksis Dievo Motinos parapijos salėje švęsti džiaugsmo šventės - pakvietimo į NATO. Paskelbus oficialų priėmimą Prahoje, iš ten elektroniniu būdu į mus prabilęs senatorius George Voinovich. Į Dievo Motinos parapijos salę atvyks aukšti JAV Valstybės Departamento pareigūnai ir amerikiečių spauda.

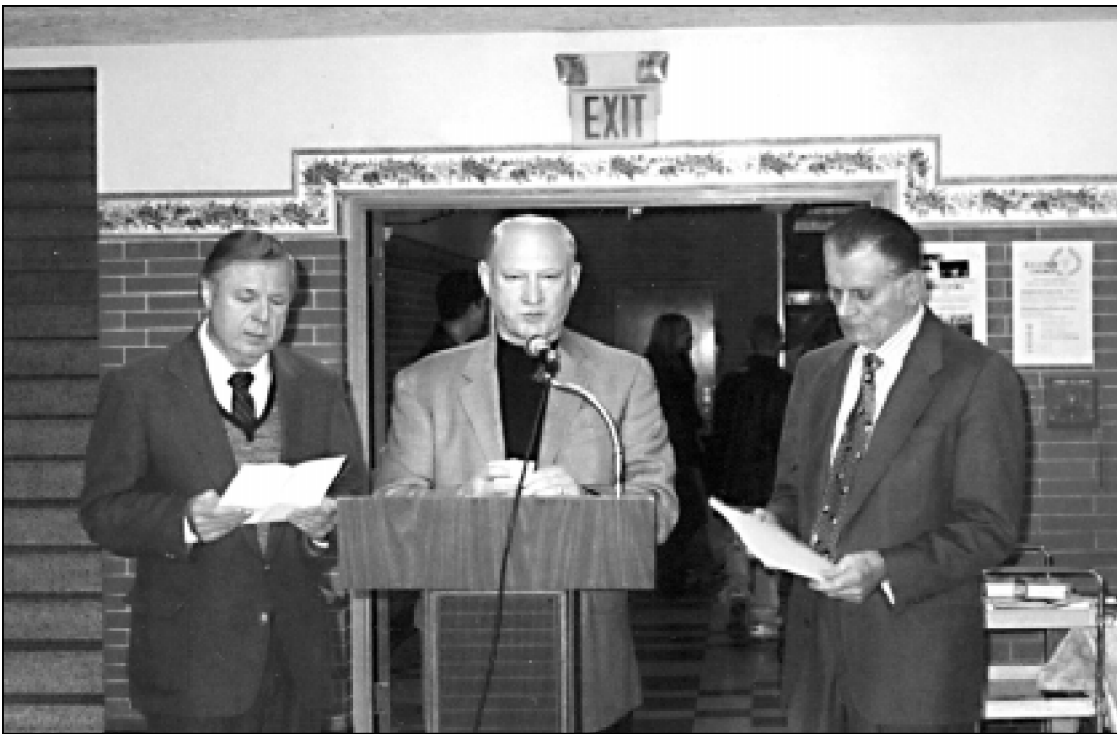
Kviečiami visi Clevelando lietuviai, organizacijos su vėliavomis dalyvauti džiaugsmo manifestacijoje kartu su estais, latviais, slovėnais, slovakaais, rumunais ir bulgarais. Valstybės departamentas su Clevelando tautybių organizacija pasirinko lietuvių telkinį visiems susirinkti ir pergyventi šį istorinį įvykį kartu.

Pranešimą perdavė LB Clevelando Valdybos vicepirmininkas dr. Viktoras Stankus.

PRENUMERUOKITE *DIRVĄ*

METAMS - \$40,
PUSEI METŲ - \$25,
PIRMA KLASE - \$63,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$115.00

Skaitomas Clevelando lietuvių Adamkui perrinkti Komiteto pranešimas. Iš kairės: Dr. Viktoras Stankus, Algis Rukšėnas ir Vladas Plečkaitis.

SEATTLE, WA

AKADEMINIO FONDO KRIKŠTYNOS
RAMIOJO VANDENYNŲ PAKRANTĖJE

Antanas Dundzila

Puiku! Kito žodžio nėra ir nereikia. Šių metų spalio mėnesį Washington universitetas (veikiantis Seattle, WA mieste) iškilmingai paskelbė, kad prieš penkmetį pradėtas vajus universiteto Baltų studijų programai savo pirmąjį tikslą pasiekė: surinkta 775,000 dol. minėtos programos kraičiui. Tai neeilinis visuomeninis laimėjimas. Jis įgalins estų, latvių ir lietuvių kalbų, istorijos bei kultūros kursų dėstymą neribotam laikui ateityje. Programa įdiegta Jackson vardo universiteto Tarptautinių mokslų mokykloje, Skandinavijos departamente ir Rytų Europos, Centrinės Azijos studijų centre.

Kai vajus prasidėjo, buvo daug abejojančių jo pasisekimu. Atsiliepė estų, latvių ir lietuvių visuomenė bei išeivijos organizacijos, net ameri-

kiečių pramoninės įstaigos. Atsiliepė rėmėjai iš Kanados ir Australijos. Žinomas lietuvių bičiulis, buv. Valstybės departamento pareigūnas (šiuo metu tarnaujantis Radio Free Europe) Paul Goble, paaukojo savo paskaitos honorarą. Didžiausia ligšiolinė parama atėjo iš American Latvian Association (250,000 dol.), Raišių ir Liffick šeimų (100,000 dol.) ir Lietuvių fondo (57,000 dol.). Be abejo, vajui auokojo ir pavieniai asmenys. Estijos Švietimo Ministerija prieš metus programą parėmė įvairiomis mokymo priemonėmis - filmomis, vadovėliais ir kt.

Ką programa iki šiol pasiekė? Pasiekė, vis tik, daug. Per paskutinius 8 metus maždaug 150 studentų išklause estų, latvių ir lietuvių kalbų

kursus. Šimtai klausė baltų istorijos ir kultūros kursus. Programa įtaigojo 22 podiplominių studijų tezes ir 10 bakalauro laipsnio studijas. Šalia akademinės veiklos, programa suorganizavo dvi konferencijas (1997 ir 2001 metais), kelis koncertus ir kviečių diplomatų paskaitas. Paskutinių kelių metų bėgyje iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos gaunama maždaug po 500 naujų knygų, neskaitant periodikos. Internetu yra kuriama Baltų istorijos enciklopedija, ją galima rasti <http://depts.washington.edu/baltic/encyclopedia.html> adresu. Dėstytojų tarpe paskutiniu metu skaitėme apie R. Žilinską ir doktorantę J. Avižienis(-ytę?).

Suminėjus vajaus rėmėjus, 2001 m. kovo 1 - 2002 m. liepos 31 d. laikotarpyje įdomu bent bendrais bruožais pažymėti lietuvių: 10,000 dol. davė Lietuvių fondas; tarp 1,000 dol. ir 9,999 dol. paskelbtos 4 lietuviškos pavardės; virš 500 dol. - vienas lietuvis ir Vydūno fondas; šimtines auokojo 6 asmenys ir viena organizacija, kiti auokojo mažiau. Savaimė suprantama, kiekviena auka yra vertinama. Vajaus metu programai efektingai talkino Seattle lietuviai.

Eventualiai tikimasi, kad šios programos kraitis sieks tris milijonus dolerių. Pagalvojus apie Lietuvių Fondo augimą bei reikšmę, energingo asmens pastangomis sukauptą "Draugo" fondo milijoną plius, lietuvių katedrą Illinois Universitete bei kitus mūsų fondus ar fondelius, Amerikos vakaruose įgalinta programa skatina ir toliau ją remti, tuo būdu šias akademines pastangas plėtoti.

LONDON, JUNG TINĖ KARALYSTĖ

GERBIAMAS RINKĖJAU,
2002 metų gruodžio mėn. 22 d. - Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimai.

Informuojame, jog LR piliečiai, nuolat gyvenantys Airijoje / Jungtinėje Karalystėje, o taip pat rinkėjai, balsavimo paštu laikotarpiu ir rinkimų dieną (2002 m. gruodžio 17 d. - gruodžio 22 d.) neketinantys grįžti į Lietuvą, balsuoti paštu arba asmeniškai gali LR diplomatinėje atstovybėje, 84 Gloucester Place, London W1U 6AU.

Ambasados balsavimo komisija prašo rinkėjų, atvyksiančių balsuoti į ambasadą, ar ketinančių balsuoti paštu, iš anksto užsiregistruoti pateikiant apie save šiuos duomenis:

Pavardė, vardas, asmens kodas, paso numeris, gyvenamoji vieta Airijoje arba Jungtinėje Karalystėje, registracijos vieta Lietuvoje.

Registruotis galima paštu (84 Gloucester Place, London, W1U 6AU), ambasados telefonu 020 7486 6400, elektroniniu paštu consular@lithuanianembassy.co.uk, faksu 020 7486 6403.

LR ambasados Londone rinkimų komisija

Dirva, spausdindama šį pranešimą, maloniai patarnauja Airijos ir Anglijos lietuviams.

LIETUVA IR PASAULIS

Į NATO BUS PRIIMTOS SEPTYNIOS NAUJOS NARĖS

Bruselis, lapkričio 11 d. (Reuters-ELTA). Septynios Rytų ir Vidurio Europos šalys bus pakviestos stoti į Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją (NATO) per lapkričio 21-22 dienomis Prahoje įvyksiantį jos aukščiausio lygio susitikimą, pasakė vienas pareigūnas, pakartodamas Briuselyje visiems seniai žinomą, tačiau iki šiol viešai neskelbiamą faktą, praneša Reuters-ELTA.

Anot pareigūno, prašiusio neskelbti jo pavardės, jis negali paneigti pranešimų apie tai, kad NATO gretos pasipildys septyniomis naujomis narėmis. “Manau, kad mes visi maždaug to ir laukiame”.

Per Prahos viršūnių susitikimą stoti į NATO bus pakviestos, kaip manoma, trys Baltijos valstybės - Lietuva, Latvija, Estija - ir Bulgarija, Rumunija, Slovakija bei Slovėnija. Dvi kitos kandidatės - Albanija ir Makedonija - veikiausiai negaus kvietimo prisijungti prie dabar 19 valstybių vienijančio bloko.

NATO generalinis sekretorius George Robertson dar atsisakė konkrečiai pasakyti, kiek valstybių bus kviečiamos, apsiribodamas pastebėjimu, kad jų skaičius gali svyruoti nuo vienos iki devynių. “Mes sužinosime sprendimą visai prieš pat viršūnių susitikimą, kad iki paskutinės akimirkos išsaugotume spaudimą valstybėms kandidatėms”, teigė Vakarų sąjungos vadovas.

Tuo tarpu NATO pareigūnas tvirtino, kad nors valstybėms kandidatėms daromas ir įstojus bus daromas spaudimas įvykdyti karinius, ekonominius ir socialinius narystės kriterijus, “iš esmės tai bus politinis sprendimas”.

Šiais duomenimis, NATO ruošiasi “didžiajam” plėtros scenarijui nuo rugsėjo 11-osios teroro išpuolių prieš JAV, sustiprinusių Europoje įsitikinimą, kad naujus pavojus savo saugumui ji geriausiai atrems tik būdama vieninga. Be to, Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas, prisijungęs prie JAV vadovaujamo karo su terorizmu, pavertė galimą NATO plėtrą į buvusią sovietinę teritoriją rusams mažesnę nepasitenkinimą keliančiu procesu. “Tai pakeitė mūsų pagrindinį akcentą, o plėtrą, net jei rusai ją ir toliau vadina nereikalinga, padarė ne tokia prieštaringą”.

BENDRADARBIAVIMAS SAUGUMO KLAUSIMAIS

Europos Sąjungos ir Rusijos susitarimą dėl Karaliaučiaus tranzito Suomijos užsienio reikalų ministras Erkki Tuomioja vertina kaip konstruktyvų kompromisą, nes, jo nuomone, susitarime atsižvelgta į visų suinteresuotų šalių pozicijas. Tokį vertinimą Suomijos diplomatinio vadovo pareiškė Helsinkyje viešniam Lietuvos užsienio reikalų viceministrui Justui Paleckiui.

Suomijos užsienio reikalų ministro teigimu, diskusijose dėl Karaliaučiaus srities jo šalis visuomet nuosekliai pabrėžė būtinybę nepažeisti Lietuvos suverenumo principų. Suomijos Vyriausybės nario žodžiais, šis principas ES ir Rusijos susitarime išlaikytas.

Lietuvos ir Suomijos diplomatai savo pokalbyje sutarė, jog stodama į ES Lietuva atsineš didelį bendradarbiavimo su Rusija bagažą. Prisiminta, jog tuo pačiu pasižymėjo ir Suomija, 1995 metais tapdama ES nare. Šis faktas, pokalbio dalyvių nuomone, leis abiem šalims bendrauti ES kaip regioninio bendradarbiavimo su Rusija ir kitomis valstybėmis ekspertėms.

Susitikime J.Paleckis pasidžiaugė tuo, kad šiuo metu Baltijos jūros valstybių taryboje pirmininkaujanti Suomija yra viena iš regioninio bendradarbiavimo vadų. Suomijos užsienio reikalų ministras ir Lietuvos užsienio reikalų viceministras pasikeitė informacija apie gruodžio mėnesį Helsinkyje rengiamą konferenciją globalizacijos ir pasaulio ekonominės bei socialinės raidos klausimais.

ELTA primena, jog Lietuvos užsienio reikalų viceministras pirmininkauja Helsinkyje prasidėjusiam regioniniam Lietuvos ambasadorių Šiaurės Europos ir Baltijos šalyse pasitarimui.

Dviejų dienų susitikime diskutuojama apie Lietuvos partnerystės su Šiaurės Europos ir Baltijos šalimis perspektyvas, ES aktualijas ir bendrus šių šalių uždavinius. Aptariamasi ir Danijos pirmininkavimo ES pamokos, trišalio Baltijos valstybių bendradarbiavimo perspektyvos.

Į susitikimo darbotvarkę įtraukti ir klausimai apie “Platesnės Europos” politiką, skirtą ES santykiams su būsimosiomis kaimynėmis Rytuose, taip pat diskutuojama apie “Šiaurės Matmens” iniciatyvą. Daug dėmesio skiriama ir saugumo problematikai - NATO plėtros ir karinių programų klausimams.

Šiame susitikime dalyvauja ir aukšto rango Suomijos užsienio reikalų ministerijos pareigūnai, kurie supažindina su Suomijos veiklos ES patirtimi ir šios šalies politika Ukrainos, Baltarusijos bei Moldovos atžvilgiu.

Vašingtone lankėsi moterys verslininkės iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Suomijos, Rusijos ir JAV, pratešdamos Helsinkyje vykusią moterų - verslo vadovių konferenciją. Jų dalis lapkričio 14 d. apsilankė Lietuvos ambasadoje, kur jas pasveikino ir palinkėjo sėkmės ambasadorius Vygaudas Ušackas ir JAV Komercijos departamento pasekretorius Grant Aldon. Nuotraukoje sėdi Rūta Rutkelytė, UAB “R.R.W Medical Trade” konsultantė, Egidija Vaicekauskienė, ŽŪB “Nematekas” direktorė, Džiuljeta Armonienė, “Švyturys-Utenos alus” gamybos direktorė, Nijolė Steponkutė, Lietuvos moterų draugijos prezidentė, Aida Zigmantavičienė, UAB “Justima” direktorė ir Liudmila Macajeva, Socialinių inovacijų fondo atstovė. Jas Baltuosiuose rūmuose priėmė ir JAV prezidentas George W. Bush.

R. Kačinsko, LR ambasada JAV inf.

NATO VADOVAI IŠVYS BALTIJOS JAUNIMO “DOKUMENTĄ”

Vilnius, lapkričio 11 d. (ELTA). Šią savaitę Prahoje greta NATO viršūnių susitikimo lapkričio 20-23 dienomis įvyks Prahos Atlanto jaunimo vadovų susitikimas (Prague Atlantic Student Summit - PASS). Šiame renginyje daugiau kaip 180 studentų iš NATO valstybių narių bei partnerių diskutuos sąjungos ateities bei saugumo klausimais. Jaunimo forumo Lietuvai atstovaus trys Atlanto sutarties Lietuvos bendrijos atstovai: valdybos pirmininkas Aurimas Perednis, projektų koordinatoriai Venantas Gričiūnas ir Kristina Baleišytė.

Prahos Atlanto jaunimo vadovų susitikimą organizuojanti Atlanto sutarties sąjunga mano, jog šis renginys suteiks galimybę dabartiniams vadovams įtraukti į diskusiją būsimus sąjungos vadus.

Jaunimas turės galimybę tiesiogiai užduoti klausimus tiems, kurie dalyvauja NATO sprendimų priėmimo.

Planuojama, jog su jaunimo vadovais susitiks NATO generalinis sekretorius George Robertson, vyriausiasis NATO pajėgų Europoje vadas generolas Joseph W. Ralston, Čekijos prezidentas Vaclavas Havelas ir premjeras Vladimiras Špidla, taip pat Latvijos vadovė Vaira Vykė-Freiberga, Kroatijos prezidentas Stepanas Mesišis ir kiti aukšti pareigūnai. Baltijos šalių atstovai į Prahos Atlanto jaunimo vadų susitikimą vyks drauge. Ta proga Atlanto sutarties Lietuvos bendri-

ja kartu su giminingomis organizacijomis Latvijoje ir Estijoje rengia jaunimo kelionę “Kita stotelė - NATO”.

Į šią kelionę leis specialiai papuoštas 15 vietų autobusiukas. Pakeliui į Prahą autobusiukas sustos Taline, Tartu, Rygoje, Vilniuje, Kaune, šiuose miestuose projekto iniciatoriai surengs jaunimo akcijas. Vilniuje renginys “Kita stotelė - NATO” vyks Rotušės aikštėje lapkričio 19 dieną.

Akcijos metu bus pristatyta Baltijos jaunimo deklaracija,

kurioje bus pareikšta parama Lietuvos, Latvijos ir Estijos narystei NATO. Renginio metu bus dalinami specialiai tam paruošti informaciniai lankstinukai ir kita atributika. Akcijos dalyviai taip pat turės galimybę pasirašyti ant didelio popieriaus ritinio ir taip išreikšti savo pritarimą Lietuvos, Latvijos ir Estijos siekiams tapti NATO narėmis. Į ritinį susuktą Baltijos jaunimo “dokumentą” numatoma eksponuoti Prahoje, jį turėtų išvysti NATO viršūnių susitikimo dalyviai.

SUSITARIMAS ĮSIGALIOS TIK LIETUVAI PRITARUS

Bruselis, lapkričio 11 d. (Reuters-ELTA). Rusijos prez. Vladimiras Putinas ir Europos Sąjungos lyderiai iš esmės susitarė dėl Karaliaučiaus tranzito po to, kai į ES bus priimtos šį Rusijos anklavą prie Baltijos jūros supančios Lietuva ir Lenkija, praneša Reuters-ELTA.

“Susitarėme visais klausimais, išskyrus kelis mažiau svarbius dėl finansavimo”, - pareiškė ES diplomatiniai šaltiniai po pirmo V.Putino ir ES, kuriai atstovavo Danijos premjeras Anders Fogh Rasmussen ir Europos Komisijos pirmininkas Romano Prodi, derybų rato.

Pagal ryškėjantį susitarimą, Rusijos piliečiai galės keliauti tarp Karaliaučiaus srities ir pagrindinės Rusijos dalies arba gavę daugkartinio tranzito pasą, arba vadinamąjį “lengvąjį” dokumentą, kuris galios tik vienai kelionei traukiniu pirmyn ir atgal. Rusija iš pradžių protestavo prieš tai, kad jos piliečiams, keliaujant iš vienos šalies dalies į kitą, reikės trečių šalių leidimo. Tačiau ES palaužė Maskvos priešinimąsi, sutikdama atlikti greitojo geležinkelio susisiekimo tarp Karaliaučiaus ir Rusijos projekto įgyvendinamumo studiją. Ėmus kursuoti pakelyje nestojantiems traukiniams, Rusijos piliečiams nebereikėtų vizų.

ES nerimauja, kad Karaliaučius po ES plėtros gali virsti organizuoto nusikalstamumo, ligų ir nelegalios imigracijos į ES šaltiniu. Europos pareigūnai tvirtina, kad bet koks Briuselyje su V.Putinu pasiektas susitarimas įsigalios tik gavus Lietuvos, kurią labiausiai paveiks būsimas Karaliaučiaus tranzito režimas, pritarimą.

KOMPOZITORIAUS JUOZO PAKALNIO MUZIKINIS PALIKIMAS

Lietuvos muzikų rėmimo fondas lapkričio 16 dieną minėjo žymaus fleitininko, dirigento ir kompozitoriaus Juozo Pakalnio 90-ąsias gimimo metines. Kompozitoriaus instrumentiniai ir vokaliniai kūriniai skambėjo Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje, kuriame saugoma nemaža J.Pakalnio kūrybinio palikimo dalis. Koncerte dalyvavo moksleiviai - J.Pakalnio konkurso laureatai, muzikos menų studentai.

Pasak J.Pakalnio kūrybos tyrinėtojų, jo muzika nepriklauso vien Lietuvai - yra skambėjusi Europos, Amerikos, Afrikos žemynuose. Buvo atliekama ne tik žavioji "Romantiškoji uvertiūra" simfoniniam orkestrui, bet ir kuklus "Mažas preliudas" styginių kvartetui, sukurtas kompozito-

riui dar tobulinantis Leipcigo konservatorijoje. Jo monumentaliąją simfoninę poemą "Lituanika", bene ryškiausią muzikos kūrinį, primenantį Dariaus ir Girėno skrydį per Atlantą, yra girdėję ne tik Lietuvos, bet ir Čekijos sostinės Prahos klausytojai.

J.Pakalnį mena restauruojama gimtoji sodyba Veselkiškiuose, netoli Linkuvos, kurioje sukaupta daug vertingos medžiagos, spaudos atsiliepimų. Kompozitoriaus vardu pavadinta Pakruojo muzikos mokykla, kurios absolventams mokyklos baigimo pažymėjimai kasmet įteikiami J.Pakalnio gimtojoje sodyboje. Kompozitoriaus gyvenimo Kaune metus primena pernai prie namo Žemaičių gatvėje atidengta atminimo lenta.

Per savo neilgą gyvenimą Juozas Pakalnis (1912-1948) sukūrė baletą "Sužadėtinė", kūrinių simfoniniam orkestrui, pjesių fleitai, smuikui, maršų pučiamųjų orkestrui, chorų, dainų ir romansų, harmonizavo lietuvių liaudies dainų. Kai kurie J.Pakalnio kūriniai liko nebaigti (opera "Milda", simfonija), staiga nutrūkus autoriaus gyvenimui. Kompozitoriaus kūrybai būdingas romantinis pobūdis, spalvinga instrumentuotė, melodin-gumas.

ELTA primena, kad pavaršį garsaus tėviškėno atminimą pagerbė Pakruojo rajono savivaldybė, kartu su Muzikų rėmimo fondu ir garsiais atlikėjais surengusi J.Pakalnio muzikos dienas rajono mokyklose.

Lapkričio 8 d. Vašingtone, Lietuvos ambasadoje JAV koncertavo vienas populiariausių Lietuvos muzikantų ir dainininkų Andrius Mamontovas. Į ambasadą pasiklausyti A.Mamontovo kartu su muzikantais Arnoldu Lukošiumi ir Eimantu Belicku atliekamų dainų atvyko daugiau nei 200 gerbėjų. A.Mamontovas koncerto metu atliko garsiausias savo kūriniais ir naujausias populiarias dainas - "O, meile!", "Moteris" bei "Ufonautai".

Rolando Kačinsko inf.

PRATĘSIAMAS DIRVOS NOVELĖS KONKURSAS

Negavus pakankamo skaičiaus novelių iki originalaus konkurso termino lapkričio 1 d., *Dirvos* novelės konkurso rankraščių įteikimo data **nukeliama iki 2003 m. vasario 1 d.** Kviečiame visus rašytojus pasinaudoti šia proga ir dalyvauti konkurse.

Korp. Neo-Lithuania vyr. valdyba

Lapkričio 5 d. Lietuvos respublikos Užsienio reikalų ministerijoje atidaryta žymaus išeivijos dailininko Juozo Bagdono tapybos darbų paroda. J. Bagdonas po karo gyveno, dirbo ir kūrė Austrijoje, Kolumbijoje, JAV. 1993 m. sugrįžo į Lietuvą ir apsigyveno gimtojoje Plungėje, kur jo pastangomis Oginskių dvare buvo atidarytas Žemaičių dailės muziejus. Į Lietuvą J. Bagdonas atvežė 400 keramikos ir tapybos darbų, kurių yra įsigiję visi didieji Lietuvos muziejai. J. Bagdonas - dailininkas abstrakcionistas, o abstrakciją jis apibūdina taip: "Įspūdis, pasąmonė ir emocinė jėga sudaro abstrakčios dailės kūrinio turinį". Nuotraukoje dail. Juozą Bagdoną (sėdi) sveikina URM Konsulinio skyriaus direktoriaus pavaduotojas Petras Anušas.

Ž. Beliausko, LGITIC inf.

J. BASANAVIČIAUS PREMIJA - FOLKLORISTŲ PORAI

Vyriausybės nutarimu paskelbti šių metų Valstybinės Jono Basanavičiaus premijos laureatai - etnomuzikologai Daiva Račiūnaitė-Vyčiniene ir Evaldas Vyčinas, praneša ELTA.

Ši premija skiriama kasmet už reikšmingiausius pastarųjų 5 metų Lietuvoje ir užsienyje gyvenančių lietuvių darbus, susijusius su etninės kultūros plėtojimu, puoselėjimu, ugdyimu ir tyrinėjimu, taip pat kūrybinę ir mokslinę veiklą etninės kultūros srityje.

D.Račiūnaitė-Vyčiniene

yra Lietuvos muzikos akademijos Etnomuzikologijos katedros docentė, Muzikologijos instituto Etnomuzikologijos skyriaus vyr. mokslinė bendradarbė, Lietuvos kompozitorių sąjungos narė, vadovauja tartinių atlikėjų grupei "Trys keturiuose". Daugiausia dėmesio mokslinėje veikloje skiria ankstyvojo daugiabalsumo formų tyrinėjimo problematikai, vaikų folkloro metodikoms, dalyvauja organizuojant tarptautinius folkloro festivalius "Skamba skamba kankliai", "Baltica", rengia televizi-

jos ir radijo laidas, monografijas lietuvių ir anglų kalbomis apie sutartinių atlikimo tradicijas. E. Vyčinas yra Vilniaus folkloro ansamblių "Jievaras" ir "Visi" vadovas, dėsto Muzikos akademijos Etnomuzikologijos katedroje etnoinstrumentologijos ir neeuropinių muzikinių kultūrų kursus, vadovauja folkloro studijai.

J.Basanavičiaus premija šįmet bus įteikiama lapkričio 22 dieną, J.Basanavičiaus gimimo dienos išvakarėse. Premijos dydis - 250 MGL (31 tūkst. 250 Lt). Premiją skiria Vyriausybė kultūros ministro teikimu, pritarus Lietuvos kultūros ir meno tarybai.

KETURIASDEŠIMTASIS "Dirvos" novelės konkursas

Skiriamos DVI PREMIJOS:

Pirmoji - 500 dolerių,
Antroji - 300 dolerių

Iš A.A. SIMO KAŠELIONIO
palikimo, kurį tvarko "Korp! Neo-Lithuania"
Vyr. valdyba

Tema: Autoriams suteikiama neribota teisė patiems pasirinkti novelės temą ir meninės išraiškos formas. Paskutinė rankraščių įteikimo data - **2003 metų vasario 1 d.** (pagal pašto antspaudą).

Rankraščius siųsti šiuo adresu:

*Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191*

Konkurse kviečiame dalyvauti visus lietuvių rašytojus, gyvenančius Lietuvoje, JAV ar bet kurioje kitoje valstybėje.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti perrašyti rašomąja mašinėle arba kompiuteriu ir pasirašyti slapyvardžiu. Tą patį slapyvardį užrašykite ant pridedamo užklijuoto vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tik laimėjusių vokeliai bus atidaryti. Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tik autoriams prašant jų nurodytu adresu.

Vertinimo komisija paprasta balsų dauguma sprendžia ką premijuoti.

JONAITIS - NEGEŠTANTI SPORTO ŽVAIGŽDĖ

Antanas (Tony) Mažeika

Amerikos spauda plačiai paminėjo rugsėjo 11 mirusį amerikietiško futbolo žvaigždę **Joną Jonaitį** (Johnny Unitas). Laidojimo dieną 4000 vietų Baltimorės katedra buvo perpildyta. Dalyvavo žymūs politikai, visuomenės veikėjai, sportininkai. Lietuvių spauda prisiminė tik kronikinėse žinutėse. O šis lietuvių tautos sūnus vertas didesnio mūsų dėmesio.

Jonas Jonaitis, lietuvių imigrantų sūnus, gimė Pittsburge 1933 m. Gavęs aukštajam mokslui stipendiją, baigė Louisville (Kentucky) universitetą.

Johnny Unitas (Nr.19) 1962 metais žaidynėse tarp Los Angeles Rams ir Baltimore Colts kurias laimėjo Colts.
Sun file photo, 1962 m. nuotr.

Futbolą žaidė ir į visos Amerikos žvaigždes iškilo žaisdamas Baltimorės “Colts” ir San Diego “Chargers” komandose. Kaip anais laikais buvo įprasta, priimant pilietybę, tėvų pavarde buvo pakeista į Unitas. Aš, gimęs 7 m. vėliau už Jonaitį, apgailestauju, kad savo jaunystėje irgi nedaug apie jį žinojau. Tada nesupratau, kad kitas Amerikos lietuvis rašo Amerikos sporto istoriją. Kai pradėjau bręsti, Lietuva jau buvo okupuota, ir patriotas tėvas pakreipė mane į Lietuvos laisvinimo rūpesčius. Kai Jonaitis buvo savo populiarumo viršūnėje, aš su grupe jaunų Amerikos lietuvių 1965 m. organizavau masines demonstracijas New Yorko Madison Square

daugelį Amerikos ir tarptautinių žaidynių pergales. Sporto žurnalistai jį vadino “aikštės generolu”, kuris pasiekė pilnos žaidimo kontrolės ir tobulo žaidėjo disciplinos. Jo dėka futbolas Amerikoje tapo populiariausia sporto šaka. Jonaičio tėvas - smulkus verslininkas Pittsburge, mirė jam esant 5 metų. Motina viena pati augino 4 vaikus, dirbdama du darbus. Tuo metu Pittsburge buvo gan didelė lietuvių bendruomenė, mat buvo neblogi uždarbiai metalo pramonėje ir Pensilvanijos anglių kasyklose. Jonas futbolą pradėjo žaisti šv. Justino vidurinės mokyklos komandoje ir į save atkreipė kolegijų dėmesį. Bet Notre Dame ir Indianos

universitetai jo nepriėmė, nes atrodė nepakankamai stiprus. Gavęs stipendiją, pasirinko Louisville. Kaip profesionalas futbolininkas savo karjerą pradėjo Pittsburgho “Steelers”, o 1956 m. pasirašė sutartį su Baltimorės “Colts”. Buvo ir daugiau lietuvių, iškilusių Amerikos sporto pasaulyje, kaip Jack Sharkey (Juozas Žukauskas), Pranas Lubinas, Dick Butkus ir kiti. Butkus, kaip ir Jonaitis, pasiekė aukščiausio įvertinimo - pasiekė “Hall of Fames” garbės. Bet Jonaitis išsiskyrė iš kitų, nes “Sports Illustrated” žurnalisto Frank Deford žodžiais, buvo nepralenkiamas ir tapo Baltimorės miesto pasididžiavimas. Jis sako: “Unitas net nebuvo vadinamas “quarterback”. Jis pats sukūrė savo įvaizdį. Unitas buvo koks tai (“hard-scrabble”) lietuvis. Net jei mes anksčiau nebūtume sutikę lietuvių, mes žinotume, kad tas rupūžė yra šaunus ir kietas. Ką tik jis darydavo, viskas pasikeisdavo. Po šimto pypkių, jis buvo mūsų lietuvis”. Bill Curry, “Colts” žaidėjas, prie Jonaičio karsto kalbėjo: “Net mums, kurie su juo kartu ne vienerius metus praleidome grumtynėse, nėra lengva jį charakterizuoti. Ne-

Johnny Unitas *Sun file photo nuotr.*

žiūrint jo įgimto kuklumo, stiškos veido išraiškos ir paprastumo, jis iš tikro buvo didesnis už patį gyvenimą. Jis visada kartodavo: ‘Kalbėjimas yra pigus reikalas - eikime žaisti’...John Unitas buvo tikras vyras, tikras laimėtojas ir tikras Amerikos herojus”. Šiuo metu Baltimorės “Ravens” futbolo komanda daro pastangas “Ravens” stadioną pavadinti John Unitas vardu. Reikia apgailestauti, kad Amerikos lietuvių organizacijos niekad nepagerbė Amerikos sporto žvaigždės Jono Jonaičio. Niekas nesikreipė į jį ir neprašė paramos, kai buvo kovoje dėl Lietuvos ir kitų

Baltijos valstybių nepriklausomybės. Jo balsas plačiai būtų buvęs išgirstas. Jis lietuvių nevengė. Bičiuliavosi su kitu mano herojumi kun. Kazimieru Pūgevičiumi. Turėjo kontaktų ir su Lietuvos vyčiais. Bet plačiojoje Amerikos lietuvių visuomenėje jis liko nežinomas. Jonas Jonaitis yra negėstanti sporto žvaigždė. Šis Amerikos lietuvis visiems laikams paliks Amerikoje labiausiai žinoma sporto figūra. Jo ankstyva mirtis (mirė 69 metų) 2002 rugsėjo 11, praėjus lygiai metams nuo teroristų išpuolio New Yorke ir Vašingtone, simbolizuoja jo atminimo įamžinimą.

Johnny Unitas su Lietuvos Vyčių 1960 metų seimo dalyviais.

REMKITE DR. KAZĮ BOBELĮ Į LIETUVOS PREZIDENTO, O PROF. VYTAUTĄ LANDSBERGĮ Į SEIMO PIRMININKO VIETĄ!

Jie abu patriotai, gerai žino Lietuvos istoriją. Jie netūpčios dėl Karaliaučiaus atgavimo - Karaliaučiaus kraštas yra Lietuvos eliksyras. Visi, kurie ten važiuos, taps milijonieriais. Jūsų Vyriausybė pavertė visus ubagais ir toliau nori tokiais laikyti. Jie rūpinasi tik savo pilvais, o ne Lietuvos reikalais. Pasakykite ponui Putinui, kad Lietuva yra senoji slavų motina. Įsiverždami į Karaliaučiaus kraštą, jūs išžudėte 2,000,000 lietuvių protestantų ir 4,000,000 austrų protestantų. Dabar yra Jums laikas atitaisyti padarytą klaidą. Ištraukite visą atominį laivyną ir padarykite Lietuvą ir Baltijos jūrą beatomine zona. Jūs būsite triskart garsesnis už Petrą Didįjį - tarptautinio masto. O mes suruošime Trakuose iškilmingus pietus, pakviesdami prezidentą Bushą ir Jus dalyvauti toje puotoje.

Lai Dievas duoda Jums drąsos ir tapti garbingais žmonėmis.

Politinis apmokėtas skelbimas

Ben Norkūnas

The *Regency* Luxury Apartments

The Best Address in PARMA!

1st Month FREE
on 1 and 2 Bedrooms
(RESTRICTIONS APPLY)

440-845-4841

Owner's Management Company

RENGINIŲ KALENDORIUS

LAPKRIČIO 23 d., šeštadienį, “Lietuvos Dailės Muziejaus Ansamblis Kanklės” koncertas. Rengia JAV LB Clevelando apylinkės valdyba.

2003 m.

VASARIO 16 d. Nepriklausomybės Šventės Minėjimas Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

BALANDŽIO 5 d., šeštadienį, “Trys panteros”.

RUGSĖJO 28 d. Lietuvių diena, Lietuvių Meno Ansamblio “**Dainava**” koncertas Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Rengia JAV LB Clevelando Apylinkės Valdyba.

Pranešame, kad a.a. Algio Rimo šeimai pageidaujant, Tautos Fonde steigiamas

ALGIO RIMO ŠVIETIMO FONDAS

Aukas prašome siųsti:
Lithuanian National Foundation, Inc.
Algio Rimo fondas
351 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207-1910

Tax exempt no. 51-0172223

NAUJOS KNYGOS

LIETUVIŲ EGZODO VAIKŲ IR JAUNIMO LITERATŪRA 1945 - 1990, I tomas, išleistas 2002 m. Kaune, Lietuvių fondui parėmus, talkininkaujant Stasiui Džiugui ir Lietuvių rašytojų draugijos pirmininkei Stasei Vanagaitei-Petersonienei. Knyga - antologija.

Does your computer understand Lithuanian?

Using our high quality Lithuanian fonts you could be producing your next Lithuanian newsletter, invitation, greeting card, report, brochure, meeting minutes or even a book in no time at all. Software works with all versions of Windows or Macintosh (inc. MS Office) and comes with free lifetime technical support. Easy to use, easy to install and no special keyboard required.

www.deksoft.com/go/dirvas1

Quote “dirvas1” to receive a 10% discount

27 Gissing St, Blackburn, VIC 3130 AUSTRALIA
info@deksoft.com Fax +61 419 247 678

ROKIŠKIO KRAŠTO MUZIEJUS VĖL LAUKIA PRAKARTĖLIŲ

Rokiškio krašto muziejus tęsia tradiciją rengti prakartėlių parodas. Kartu su Angelo Frosio fondu jos čia rengiamos nuo 1998 metų. Savo darbus pateikia autoriai ne tik iš Lietuvos, bet ir Latvijos. Pernai parodoje buvo eksponuota per 100 prakartėlių. Kai kurias prakartėles kolektyviai kūrė šeimos, grupės draugų, moksleiviai. Šiais metais Rokiškio krašto muziejus naujų prakartėlių laukia iki gruodžio 1 d. Parodos dalyviams, kaip informavo *Eltą* muziejaus Dailės skyriaus vedėja Marijona Mieliauskienė, nėra jokių apribojimų - nei amžiaus, nei išsilavinimo. Svarbiausia - meninis prakartėlių lygis, kūrėjų išmonė, fantazija. Medžiagas, iš kurių darys prakartėles, taip pat pasirenka patys autoriai.

Prakartėlių paroda veiks nuo gruodžio 11 dienos. Angelo Frosio fondas premijuoja kiekvieną parodoje eksponuojamas prakartėlės autorių.

ĮVAIRENYBĖS

POKALBIS APIE ATLAIIDUS ŠIUOLAIKINIAME MIESTE

Vilniuje vyko didieji Aušros Vartų Gailestingumo Motinos atleidai. Be tradicinių pamaldų Aušros Vartų koplyčioje bei Šv. Teresės bažnyčioje, pagal atleidų programą vyko ir kiti renginiai.

Pastoracijos centre (Aušros Vartų g. 12) surengtame dvasininkų ir žurnalistų pokalbyje “Atleidai šiuolaikiniame mieste: pragiedrulis ar trukdis?” dalyvavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, kunigai Vaclovas Aliulis, Julius Sasnauskas ir kiti.

Tradicioniai parapijų atleidai, priminė *Eltai* Vilniaus Šv.Teresės - Aušros Vartų parapijos klebonas, monsinjoras Edvardas Rydzikas, dvidešimtojo amžiaus pirmoje pusėje būdavo ne tik religinė šventė, bet ir giminių, draugų, pažįstamų susitikimas, susipažinimas su religinių ir tautinių organizacijų kultūrinė-visuomenine programa. Sovietiniais laikais buvo trukdoma rinktis į atleidus kunigams talkininkams, kai kur net būdavo blokuojami keliai ir maldininkams.

Atgavus nepriklausomybę, didieji Šiluvos, Žemaičių Kalvarijos, Pivašiūnų ir kitų šventovių atleidai švenčiami pagal kasmet atnaujinamą sielovadinę programą, tačiau žiniasklaida paprastai atspindi tik išorinę parodomąją jų pusę, nesigilinant į dvasinį turinį. Kaimo parapijų atleidai mūsų dienomis vis labiau ima panašėti į urbanizacijos išskaidytų giminių susitikimus. O didžiųjų miestų šurmulys ir sekuliarizuota aplinka iš viso nėra palanki religinėms šventėms.

Tad dvasininkams ir kilo sumanymas kartu su žurnalistais pasikalbėti apie tai, kaip išnaudoti atleidų ir kitų religinių švenčių potencialą visuomenės dvasingumui žadinti. Ką turėtų nuveikti miestas ir Bažnyčia, kad iš tolimų Lietuvos vietų bei užsienio į atleidus Vilniuje atvykę maldininkai galėtų susipažinti ir su sostinės istoriniu bei kultūriniu paveldu.

VAIKŲ IR JAUNIMO CENTRAS KURIA “JAUNIMO SLĖNĮ”

Siekdamas integruotis į sostinės dešiniojo Neries kranto plėtros perspektyvinį planą, Lietuvos vaikų ir jaunimo centras pristato pramoginio žinių branduolio vaikams ir jaunimui “Jaunimo slėnis” projektą.

Pasak centro vadovų, “Jaunimo slėnis” pretenduotų tapti didžiausiu ir moderniausiu ne tik Lietuvos, bet ir kaimyninių šalių vaikų, jaunimo ir visuomenės žinių bei pramogų centru, paremtu naujausiomis technologijomis. Norima, kad jis būtų įtrauktas į bendrąjį Vilniaus miesto dešiniojo Neries kranto ir Konstitucijos prospekto plėtros ir renovacijos planą.

“Jaunimo slėnis” turėtų būti kuriamas prie dabartinių

LVJC rūmų pastačius stiklo ir lengvų konstrukcijų priestatą. “Jaunimo slėnio” žaidimų ir technologijų centrą sudarytų trys dalys: naujų technologijų zona, kurioje veikla būtų susijusi su nano-, bio- ir informacinėmis technologijomis, lazeriais, mechatronika; žaidimų zona, kurioje vyrautų mūsų ir kitų kultūrų palikimas, pusiau virtualios atrakcijos ir virtualūs žaidimai, taip pat jaunimo laisvalaikio ir informacijos zona, kurioje jaunimas galėtų ne tik prasmingai ilsėtis, bet ir kurti bei įgyvendinti įvairius projektus. Centro vadovų teigimu, per metus LVJC sulaukia daugiau kaip 100 tūkst. lankytojų, čia veikia 60 būrelių, studijų, du baseinai, kelios treniruočių salės.

ARCHEOLOGAI TIKISI ATRADĘ PASKUTINIŲJŲ PAGONIŲ KAPAVIETĘ

Kultūros paveldo centro archeologai Kaišiadorių rajone tikisi atradę paskutiniųjų pagonių kapavietę. Neaiškių archeologinių vietų žvalgomieji tyrimai Kaišiadorių rajone, kaip informuoja ELTA, vykdomi pagal archeologinių vietų apskaitos programą.

Ekspedicija, vadovaujama archeologo Broniaus Dakanio, tirdama spėjamą Laukagalio piliakalnį, vadinamą Pavalių piliakalniu, Žaslių seniūnijoje, aptiko XIII- XIV a. degintų mirusiųjų kapinyną.

Jis įrengtas pačioje spėjamo piliakalnio - slėptuvės viršūnėje, tarp pelkių. Tirtose vietose kapai labai suardyti dar prieškario laikotarpio lobių ieškotojų. Aptiktas tik vienas sveikas degintinis kapas, apdengtas neįprastu molio kiautu. Mirusiųjų įkapes sudaro skustuvas, peilis, vinutės, žiedas ir keramikos šukės.

Kadangi kapinynas užima tik keliolika kvadratinų metrų plotą ir įrengtas sunkiai prieinamoje vietovėje, archeologai spėja, kad tai paskutiniųjų pagonių kapavietė.

Pakalniškėse, Paparčių seniūnijoje, archeologai, vadovaujami Zenono Baubonio, tyrė kalvelę, vadintą totorių arba prancūzų kapais. Tiriant paaiškėjo, kad tai didžiulis, pailgas 16x28 metrų ploto, iki 1 metro aukščio pilkapis, iš dalies užpustytas smėliu, buvęs ariamas, o vėliau apaugęs pušynu. Pilkapyje aptikta degintų mirusiųjų kaulų, o papėdėje - pilkapijo griovys.

Archeologų ekspedicija įsikūrė senajame XVII-XVIII a. Paparčių vienuolyne.

DIRVAI AUKOJO

S. Bliūdžius,	
Southfield, MI	300
J.Maurukas,	
So. Pasadena, FL	100
Z.Raulinaitis,	
Manahawkin, NJ	50
G.Bartkus, Mansfield, OH	20
P.Kvėdaras, Canada	20
A.Zaparackas,	
W. Bloomfl, MI	20
R.Laniauskas, Clev., OH	20
V.Staškus, St. Pete B., FL	15
E.Dzenkauskas,	
Carol Strm., IL	10
P.Kuras, Waterbury, CT	10
S.Mykolaitis, Oak Lawn, IL	10
L.Venckus, Fennville, MI	10

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame*

Ypatinga padėka p. Stasei Bliūdžienei, šių metų *Dirvos* loterijos antro prizo laimėtojai, kuri grąžino *Dirvai* laimėtus 300 dol. Tai pavyzdys ir paskatinimas kitiems padėti mūsų laikraščiu. Ačiū poniai Bliūdžienei už labai reikalingą finansinę paramą *Dirvos* išlaidų sumažinimui.

**KOLDŪNAI
MĖSOS, VARŠKĖS,
GRYBŲ, RŪKŠ.
KOPŪSTŲ, BULVIŲ**

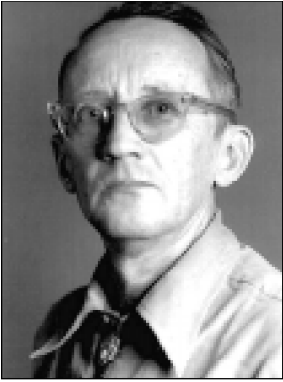
Skambinkite: Jodi
tel.: (440) 354-4029
arba Jane
tel.: (440) 974-4094
Susitarus pristatom į namus

FOR RENT

**2 bedroom apartment
double house up
20426 Lakeshore Blv.
Euclid, OH**

Tel.: 481-2419

IVAIRENYBĖS

Gerardas Juškėnas

ANAPUS NEPTŪNO

Californijos astronomai atrado erdvėje skriejanti sušalusį dangaus kūną (“skriejiką?”), kuris yra 800 mylių skersmens. Astronomai nelaiko jo planeta. Anot jų, tai tėra suledėjusios skeveldros, pasilikusios nuo Saulės sistemos formavimosi laikų prieš bilijonus metų. Tas radinys pavadintas “Quaoar” vardu - pagal Californijos indėnų mitologiją apie visatos kūrimo jėgas. Tas objektas yra apie 1/10 žemės skersmens ir apskrieja aplink saulę kartą į 288 metus, 4 bilijonų mylių atstume. Jis yra 1/2 Plutono dydžio, bet astronomai nežada jį vadinti planeta, nors Quaoar savo dydžiu apimtų kartu visus žinomus asteroidus. Jis skrieja aplink saulę anapus Neptūno planetos. Pirmą kartą jis buvo užfilmuotas 1982 m. Jis su spiečiumi kitų objektų yra “Kniper Belt” srityje.

ŽIEMA ZOOLOGIJOS SODE

Orui atvėsus atpigo Clevelando zoologijos sodo įėjimo mokestis nuo dabar iki 2003 m. kovo 31 d. suaugusiems 6 dol., o vaikams 2-11 m. amžiaus pasilieka 4 dol.; vaikai iki 2 m. amžiaus įleidžiami veltui. Nors ir vėsus oras, bet Zoologijos sode rasite 6 šildomus pastatus: Rain Forest (džiunglės); Wolf Wilderness (vilkinė); Primate, Cat ir Aquatics (beždžionės, katės ir vandens gyviai); Pachyderm (drambliai); Public Greenhouse (šiltnamiai) ir Reinberger Homestead in Australia Adventure (Australijos nuotykių sodyba). Ten mielai įleis drebančius lankytojus, o mėgstantiems vėsumą patars žygiuoti Northern Trek taku - pasigerėti meškomis, elniais, tigras ir vilkais.

PADĖKOS DIENA ZOOLOGIJOS SODE

Lapkričio 28 d. šis kraštas švęs Padėkos dieną. Vieni sės prie kalakutais ir kt. valgiais apkrautų stalų, o kiti “kalakutiškai tarient” - šuldu-buldu, keliaus į Clevelando zoologijos sodą. Tądien ten visus įleis nemokamai, atsidėkodami už nepaprastą clevelandiečių paramą. Atvykę matysite kaip Zoologijos sodo gyvūnai džiaugsis Padėkos dienos skanumynais. Welcome Plaza - svečių aikštėje rasite pranešimus apie gyvūnų maitinimo laiką.

BOEING LĖKTUVŲ VAIRAI

Labiausiai pasaulyje paplitę Boing 737 keleiviniai lėktuvai gaus naujus užpakalinius vairo. 1990 m. buvo dvi avarijos, kurias išnagrinėjus rasta, kad lėktuvų užpakaliniai vairo netinkamai veikė. JAV Federalinės aviacijos administracijos potvarkiu, iki 2008 m. visiems Boing 737 lėktuvams bus pakeista vairo sistema. Pasaulyje skraido 4,500 šių lėktuvų ir tas vairo pakeitimas kaštuos 364 milijonus dolerių.

Srutė amerikinė (Phytolacca americana - pokeweed). Šiaurės Amerikos čiabuvis žolinis augalas: balti žiedai, juosvai-raudonos uogos ir nuodingos šaknys. G. Juškėno nuotr.

IVAIRIOS PRAMOGOS

* **Lapkr. 24 d.** 1-4 v. p.p. Brecksville Reserv. poros mylių iškyla laukinių kalakutų pėdsakams atrasti. Pradžia nuo Brecksville Nature Center, įvaž. iš Rt. 82. Tel. 440/526-1012.

* **Lapkr. 24 d.** 3 v.p.p. Singing Angels - Dainuojančių Angelų kalėdinis koncertas - “Christmas With Love VII”. Allen Theatre, Playhouse Sq., Clev. Tel. 216-432-5555. Bilietai: 5-30 dol.

* **Lapkr. 29, 30 ir gruodžio 1 d.** Cleveland Sight Center - Naujų ir dėvėtų kailinių mugė. Valandos: 10 v.r.-5 v.p.p. penktadienį ir šeštadienį, 11 v.r.-5 v. p.p. sekmadienį; 1909 East 10st Str. Cleveland. Tel. 216/791-8118, Ext. 302. Įėjimas nemokamas.

* **Lapkr. 29 d.** 12-10:30 v.v. Tobogano rogučių sezono pradžia. Vieta - Chalet Recr. Area, Valley Pkwy. Mill Stream Run Reserv., tarp Rt. 42 ir Rt. 82, Strongsville (netoli I-71). Tel. 440-572-9990.

* **Lapkr. 30 d.** 10-11:30 v.r. 4 mylių iškyla Padėkos Dienos kalorijoms numesti. Nuo Rocky River Nature Center, 24000 Valley Pkwy, North Olmsted. Tel.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports - visas - prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER 35 YEARS

“LEADERS IN LOW COST TRAVEL”

P.S. TIRE Inc.
Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN
Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, teikianti jaukią atmosferą rūdiesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)